

10.4f
TRACTATUS

**DE
VISITATIONE
INFIRMORUM,**

Seu de eis
Parochorum Officiis.

**QUÆ
INFIRMOS,
ET
MORIBUNDOS
RESPICIUNT.**

In Gratiam Juniorum, & in Visitandis Infirmis minus Exercitatorum Editus.

Authore.

JOHANNES STEARNE, S. T. D. & Vicario
de Trim, in Diœcesi Midenfi. *K*

Dublinii, Typis Jos. Ray, Impensis Jacobi Milner
Bibliopelæ in vico vulgo dicto, Essex-street, 1697 *A*

Imprimatur,

Mart. 6. Narcissus Dublin.
1696.

Verè Reverendo in Christo
 Patri ANTHONIO
 Providentiâ Divinâ MI-
 DENSEI Episcopo, Acade-
 miæ DUBLINIENSIS
 Vice-Cancellario, & Re-
 giæ Majestati à Secretio-
 ribus Consiliis.

Nostrum hunc tractatum, publico
 usui dum scriberem destinavi, at
 cum extrema ei accessisset manus, &
 mecum ipse tum denuo reputarem, ut
 trum in lucem prodire Paterer, an verò
 illi, intra angustos Musæi nostri pari-
 ètes, inter perituras chartas delitescere
 mandarem; mihi hæsitantem animum
 subierunt varia, quæ ad suppressendum
 me prouocauerunt, fore enim præ-
 senti ut quam plurimi lectores tracta-
 tum improbent, & acerrimis Censuris

in authorem animadvertant, ut Hic, methodum minus accuratam sugillet; ut Ille, stylum carpat, & incuriosum verborum delectum dictionibus insequatur; ut Alter nostras fastidiat Regulas, quod tritæ fuerint, & curvis obviæ; ut alius aliquis mihi vitio vertat, quod temerario ausus sim consilium adhibere eis, qui, quid in quoque casu faciendum sit longè rectius quam ego ipse, noverunt; & deniq; ut Alii me criminentur, quod insensioribus Ecclesiæ nostræ inimicis, ansam aliquam præbuerim, de publico visitandi officio minus honorificè sentiendi, & loquendi, cum, ac si illud defectibus laboraret, novas alloquiorum precumq; formulas, præscriptis addendas, & inserendas monuerim: Verum tristiora illa, malè ominantis animi, præsagia vicerunt tandem, quæ illis in animo successerunt cogitationes, nimirum, quod possint juniores, & in visitandis infirmis minus exercitati, ex hoc tractatu qualiscunque Sit, commodum aliquod non spernendum percipere; quod satius Sit, & longè consultius, faciles malè feriatarum

*censuras ferre, quàm præ earum metu,
 digniorum commodum negligere, & de-
 niq; quòd speciosis istis criminationibus
 occurri possit, & facillime satisfieri.
 Atq; equidem eis, qui methodum magis
 accuratam desiderant, nihil aliud re-
 ponendum censeo, quàm, quòd ipse trac-
 tatus adeo brevis sit, ut possit intrà u-
 nius & alterius horæ spatiolum, uni-
 versus perlegi; adeoque, quòd sine no-
 tabili temporis jacturâ, reperiri possit,
 si quid, loco non suo notatum fuerit.
 Styli negligentiam carpentibus, hoc u-
 nicè dicendum arbitror, nempe, quòd
 retractata doceri contenta sit, nec or-
 nari postulet, mihi enim satis puta-
 rim, si, tale nactus argumentum, mei
 animi sensa, plenè, & perspicuè expo-
 suerim, licet voces incuriosè delegerim,
 earumq; aliquas, præter elaboratas o-
 ratorum regulas interdum disposuerim.
 Si quis parvisecerit quas dedi regu-
 las, quòd tritæ illæ sint, & vulgari-
 tèr notæ, sciat, velim, mihi in animo
 fuisse, non ut nova, & inaudita doce-
 rem, sed ut lectori profutura in me-
 moriam revocarem; me in votis non*

habuisse, ut curiosis placerem, sed ut cor-
 datis prodessem. Si qui me temeritatis,
 & audaciæ incusarint, quòd Fratribus
 meis Reverendis consilium dederim,
 quod illi nunquam rogarunt, quo illi
 neutiquam indigeant, in promptu est
 quod eis respondeam, scilicet, quòd hoc
 scriptum exararim, & in publicum e-
 miserim, non in usum eorum, qui assiduâ
 librorum lectione, frequenti meditati-
 one, & multâ experientiâ arduam infir-
 mos visitandi artem iam plene didice-
 rint; Sed in gratiam juniorum, qui a-
 nimarum curam in se nupèr susceperint,
 & in sacerdotali isto munere se parùm
 exercuerint, & quòd mihi penitus per-
 suasum sit, aliqua illis, inter legendum
 occursura, quæ prius ignorârint, quæ
 scire eos conveniat, quæq; legisse illos
 nequaquam pœnitebit. Si qui demum
 lectores fuerint, qui ideo hunc tractatu-
 lum improbarint, quòd (monendo paro-
 chum ut novas alloquiorum, & precum
 formulas paret, & præscriptis interdum
 addat) non obscure innuerim. Publicum
 illud Visitandi Officium, quod nobis ab
 Ecclesiâ præscribitur, mihi mutilum vi-
 deri,

deri, & ex mea saltem sententiâ, necessariis, destitui; Satis mihi ad apologiam existimo dixisse, quod semper, & ex animo optarim, ut illi, aliisque omnibus Ecclesiæ nostræ officiis suis honor illibatus conservetur, quod ei neutiquam obesse putem, si quis in casibus rariis occurrentibus alloquiorum aut precum formulas aliunde petierit; præsertim, cum juxta Constitutiones Ecclesiasticas Anno Salutis 1603. in Angliâ stabilitas, & juxta Canones nostros Ecclesiasticos Dublinii Conclusos & Regiâ autoritate munitos Anno 1634. Is solum, Qui non sit Concionator, præscriptæ alligetur formulæ, & Ægroti animam in adverso ipsius statu salutari doctrinâ & consolatione sub forma in Libro publicæ Liturgiæ conceptâ erigere teneatur. Illi autem, Quicumque sit, cui permissum fuerit ad populum concionari, indulgeatur licentia officium illud exequendi prout ipsi maximè videbitur expedire. Neque, equidem, defectus loco ducendum est, quod publica visitandi formula non contineat, quæ innumeris infirmorum circumstantiis quadrent, & per omnia respondant,

Vid. Can. Eccl.
Angl. 67.
Hibern. 41.

spondeant, imo, satis illi, ad perfectio-
nem meritò putetur, quòd ea complecti-
tur alloquia, easq; preces, quæ fixis & u-
sitatioribus ægrotantium necessitatibus,
accomodari possint, & abunde sufficere.

Hæc sunt, Dignissime Præsul, quæ,
ut a censuris supra recensitis me libe-
rare, dicenda judicavi. Restat au-
tem, alia, a quâ mihi metuendum non
immeritò sentiam; censura nempe eo-
rum qui hoc me nomine reprehendent,
quòd Tibi, magno, apud omnes in ho-
nore, ob dignitates quas meritissimè te-
nes, majore, ob pietatem quâ Primæ-
vis Ecclesiæ Patribus Tu æmulus pute-
ris, ob summam tuam eruditionem, quâ
vel doctissimis nostri ævi Prælati par
saltem habearis, & ut complures tace-
am tui animi egregias dotes, ob pru-
dentem illum Zelum, quo, pro aris &
focis, pro Religione, & temporali Pro-
testantium bono, vel iniquissimis tempo-
ribus, sælicitèr contenderis, quo, acer-
rimos utriusq; hostes, grassantia homi-
num, vitia, ubiq; & præsertim in
Diæcesi tua profligare semper conatus
sis, mihi ipsi inquam culpandus videor,
quod

quod Tibi, cum talis fueris, & tantus,
 hunc tractatum adeo multis nominibus
 improbandum, & tuo indignum patrocini-
 o dicare ausus sim. Atq; ut verum fa-
 tear, justæ huic reprehensioni, in auc-
 tarium jure optimo accedit, quod mul-
 tos jam annos de me optimè merueris.
 Fælix certe illa vivendi fors quâ, ut Tuæ
 Diæceseos Presbyter, Tuæq; familiæ
 membrum jam diu potitus sum, quotidi-
 ana illa beneficia, quibus me affecisti, &
 frequentia illa munera, quibus (ut Mu-
 nificentiaæ tuæ satisfaceret,) me, ea, nec
 merentem quidem, nec optantem cumu-
 lasti; Hæc inquam, Tot, Tantaq; Benefi-
 cia præstantius aliquod, & dignius gra-
 ti animi testimonium vendicant, quam
 tenuem & exigui ponderis libellum: Et
 me meritò dedecet reposuisse scripta,
 quæ tantæ dignitati, tantisq; meritis
 tam malè respondeant, Quid itaq; di-
 cam? aut quo demum modo effugiam
 reprehensionem, quam graven pariter
 ac justam fore non invitus confiteor? mi-
 bi certè confugiendum erit ad Tuam il-
 lam Benevolentiam, quam ipse tot iès, &
 tam diu expertus sum, quam alii, quot
 quot

quot te intimè noverunt, summam
 esse vel inviti agnoscent : in hac spes
 omnis sita est, atque hac mihi fidem
 facit non fore ingratum, si huic trac-
 tatui Summo indigenti patrocínio,
 summum, id est Tuum suppliciter im-
 plorarim, & si Tu illud lubenti ani-
 mo susceperis, non me sollicitum ha-
 bebis quod minus candidi lectores in
 me severius statuerint.

Ut diu vivas, valeasq; Ecclesiæ
 Decus, & Academiæ nostræ Orna-
 mentum, & ut tandem annorum,
 bonorumq; operum plenus, ad sælicem
 sanctorum sedem eveharis. Deo sup-
 plicant quàm plurimi, at nemo, aut
 sapius, aut ardentius, quàm

Paternitatis tuæ humillimus

Cultor, & Sacellanus tuus

Obsequentissimus

Johannes Stearne.

*Tractatus de Visitatione infirmorum
sive de iis Parochorum officiis
quæ infirmos & moribundos
respiciunt.*

QUI æquo animo perpenderit *Ratio operis.*
 varia illa officia quæ Pa-
 stori Evangelico incumbunt,
 vix ulla agnosceret, aut magis neces-
 saria, aut magis præstita difficilia;
 quam quæ infirmis impendi debeant.
 Hæc summam vendicant diligenti-
 am, & maximam postulant pruden-
 tiam; & si illa fuerint aut omissa
 penitus, aut perfunctoriè, & impru-
 denter præstita, magnum inde ægro-
 rantium animabus orietur periculum:
 Si itaq; de hoc munere Sacerdotali
 fusè disseruerim, eaq; omnibus legen-
 da exhibuerim, quæ ipse huc spec-
 tantia, ex propriis meis observatio-
 nibus, ac privatis, quæ cum aliis
 habui colloquiis, & ex libris colle-
 gerim,

Scopus.

*Dicendorum di-
stributio in sep-
tem Classes.*

gerim, operæ prætium mihi videor habiturus; præsertim cum nulla quod sciam extet dissertatio, quâ possit aliquis, ut ut eam attentè legerit, ad id munus obeundum sufficienter instrui: Nolim autem hoc dictum, quasi justis aliorum laudibus quidpiam velim detractum, parvique æstimem quod in hoc argumento præstiterunt alii, eorum enim scriptis me plurimum adjutum sentio, & lubentissimè agnosco, neq; ideo censerer polliceri justum, numerisq; omnibus absolutum, opus: Id enim, etiam si conarer, præstare tamen supra vires novi: Scopus itaq; ad quem collimo, non alius est, quam tales exhibere regulas, quales officio hoc fungentibus usui esse possint; quæq; junioribus saltem & inexpertis adjumentum aliquod non spernendum præbere queant; meq; hunc finem assecuturum Dei auxilio nixus minime despero: Et quo Regulas quas usui fore existimo methodicè disponam, eas omnes reducam ad septem classes, quarum.

Prima,

Prima, continebit regulas de iis, quæ pastor prius debeat præstare, quam se huic operi accinxerit.

Secunda, docebit ea quæ erga ipsos ægrotos, inter visitandum præstare convenit.

Tertia, ea spectabit, quæ, eos qui ægrotis assident, monere oporteat.

Quarta, Tradet Regulas pro visitatione eorum, qui pastori parum noti sunt.

Quinta, aget de iis qui animis laborant, & anxiiis distrahuntur cogitationibus.

Sexta, præbebit regulas pro visitatione eorum qui convalescere incipiunt.

Septima, aget de visitatione eorum qui ad perfectum rationis usum nondum pervenerunt. Atq; his addetur.

*Appendix eis
addenda.*

Appendix de variis modis adducendi ægrotos ad agnitionem peccatorum, & ubi ea fuerit necessaria, ad eorum confessionem.

Regulæ ad primam Classẽ reducendæ.

I Reg.
*Debet Parochus
 parare sibi viti-
 orum catalogum
 quare.*

QUI Animarum curam in se susceperit, habeat imprimis accuratum aliquem vitiorum catalogum, & juxta unumquodq; vitium, ea notet sacræ Scripturæ loca, quæ id expresse prohibent, eiq; minas denunciant: Hujus enim auxilio, facile erit ad visitandum ægrotum, accersito, præcipua ægrotantis delicta in illius memoriam revocare, illumq; eorum malitiæ, & periculorum ea consequentium convincere; & ut ille catalogus sit usui accommodatior, vitia omnia juxta varios hominum status ita distribuat, ut, quæ cuiq; statui sunt maxime propria, ea uno possit intuitu lustrare, cum enim unusquisq; in ea vitia sæpissimè labatur, quæ vitæ suæ instituto, præ aliis propria sunt, æquum est ut possit Parochus, eorum apud unumquemq; vitiorum mentionem facere, in quæ illum peculiaris vitæ conditio proniores reddiderit.

*Qualis esse de-
 beat.*

Oprandum

Optandum esset, si tempora ferrent, ut unusquisq; Parochus, librum chartaceum sibi compararet in quo singula Parochianorum nomina ita inscriberet, ut unum aut alterum folium unicuiq; familiæ integrum relinqueretur, & juxta uniuscujusq; nomen, ætatem notaret & vitæ statum, & quæcunq; casu aut inquisitione privatâ de eo didicerit, seu laudem meruerint, seu digna fuerint vituperio; adnotaret etiam alia omnia quorum se meminisse e re Parochianorum fore judicaverit, hac enim methodo ut eis qui prosperâ fruuntur valetudine, prodesse poterit, tempestivis utendo correptionibus, & ad perseverandum in pietate hortando; ita ad ægrotantem accedens, quæ ejus statui convenientia erunt & congrua proferre nôtit, & de morbis certus, quod medici fuerit spiritualis, præstare poterit facilius multo & scèlicius. At ne ille liber veniat quandoquæ in manus quas ipse nollet, in notandis eis quæ infamiam pœnasq; merentur, uratur caractere aliquo sibi

2 Reg.
Debet habere
librum chartaceum in quo nomina ætates, status & mores Parochianorum notaret, & quare.

Quali caractere notanda sunt Parochianorum vitia,

*Cautio contra
abusum ipsarum
observationum.*

fibi solum intellecto, ne fratri sortè in damnum cedat quam in illius bonum, conquiescat notitia. Caveat item Parochus ne scriptis hisce observationibus ad malos fines abutatur, ne privatam suam secretorum criminum notitiam ad alium quemvis finem detorqueat, præterquam animæ salutem, & morum emendationem in illo, cujus crimina fuerint notata.

*3 Reg.
Debet parare
precatiunculas
variis casibus
aptatas.*

*Quales esse
oporteat.*

Precatiunculas, casibus, (quoad fieri potest,) omnibus accommodatas hinc inde conquirat, aut componat ipse, pro re natâ precibus in libro precum communium in hunc usum præscriptis, addendas, & inferendas; easq; ita velim compositas, ut non solum devotionem exprimant, excitentque; sed etiam ut ignaris, & obliuiosis eas scitè innuant veritates, quas planius & dilucidius doceri non semper conveniat; Paret saltem duas generales formulas, quarum, altera pro præsumptibus fundenda minis quæ erga vitia in Scripturis denunciantur reſerta, altera pro desperantibus

rantibus dicenda quæ infinitam Dei
 misericordiam ipsissimis Scripturæ
 verbis exprimat: Hujusmodi enim *Quare hujus-*
 preces, pastoris curam, & peritiam *modi preces in*
 arguunt, eoq; pacto gregis sui amo- *promptu habe-*
 rem, & observantiam non raro illi *res.*
 concilians, nec magis novitate pla-
 cent, quàm pietate, & tempestivâ
 quam suggerunt doctrinâ, profunt
 ægrotis & aliis qui intersunt.

Paret etiam Parochus generales *4 Reg.*
 aliquot, ægrotos alloquendi formu- *Debet parare*
 las, variis hominum statibus, (quoad *formulas allo-*
 fieri potest,) aptatas; aliàs enim de- *quendi ægrotos*
 erit nonnumquam visitanti quod vi- *& quare*
 sitato dici conveniat, & hujusmodi
 esse videntur quæ subsequuntur Ora-
 tiunculæ.

Formula loquendi, quâ uti possit Paro- *i Formula.*
chus, in quovis ordinario casu.

PRO certo habeas (mi Frater,) *Formula cuiusvis*
 morbos, & id genus mala, ho- *casui ordinario*
 minibus a Deo non temerè *conveniens.*
 committi,
 sed ob bonum aliquem iisq; saluta-
 rem finem; esseq; ideo omnium se
 im-

immixtis malis accommodatè gerere :
 Velim itaq; ut tu tecum perpendas,
 quam ob causam tibi hic morbus in-
 fligatur, utq; statuas, mores ita tuos
 instituere, ut intentioni divinæ con-
 grui sint & consentanei, atq; ut hoc
 velis possisq; scias velim, Deum
 nobis morbos immittere, nonnun-
 quam, ut nostram probet patienti-
 am, esseq; tum nostri, illatos æ-
 quo animo perferre : Nonnunquam,
 ut nimium mundanorum amorem
 nostris animis eliminet, atq; ideo ad
 nostrum pertinere officium, ex mor-
 bis, ubi nos invadant, discere, ter-
 rena esse amore nostro indigna, &
 totis animi viribus quærenda esse
 quæ supra sunt : Nonnunquam etiam
 si non semper, ut ad pœnitentiam
 nos adducat, nostrarum adeo par-
 tium esse, si quando morbis urgea-
 mur, pœnitenti esse animo ob ad-
 missa scelera, odisse pristina pec-
 cata, & ad salubriora consilia tum
 tandem animos appellere. Deinde
 prout opus fuerit, ad patientiam,
 ad contemptum mundi, & ad pœni-
 tentiam

tentiam, argumentis ex ratione, & Scripturâ sacrâ depromptis hortabitur Parochus.

*Si visitandus sit malæ famæ, & delic- 2 Formula.
ta sua non ultro agnoscat, loqui possit
sit Parochus in hunc modum.*

AD te veni, mi Frater, non solum, *Formula famo-
sis aptata.* ut pro corporis tui salute Deo tecum supplicarem, sed etiam ut hortando te, & excitando ad seriam pœnitentiâ, æternam tuam salutem promoverem, speroq; tibi haud fore ingratum, si in hunc finem, tibi nunc commemorem quæ ab aliis antehac de te accepi; ipse equidem non facilis assensum præbeo vulgo sparsis rumoribus, eorum enim plerosque malè esse fundatos scio, tibi tamen non reticebo illos, qui de tuis moribus sparguntur, ne forte veriores sint quàm esse velim: Si eos falsitatis, (uti spero,) possis convincere, habebò quod in futuro calumniis possim reponere, poteròq; (quod maxime percipio,) tuam vindicare

C

in-

innocentiam, si quando in posterum mordacibus malevolorum dictis læsam percepero : Sin veri fuerint rumores, ostendam, quam tuâ interfit, sepositâ omni morâ veram agere pœnitentiam ; dicat deinceps Parochus (at semotis prius arbitris) quæ samâ accepit, & prout ægrotantis responsum materiam ministrarit, in alloquio procedat.

§ Formula. *Si visitandus sit integræ samæ, possit Parochus illum in primo suo accessu in hunc modum alloqui.*

*Formula apta-
ta eis qui sunt
integræ samæ.*

SPero mi Frater, vera esse quæ de te audiui, nimirum, te dies retrolapsos piè, sobriè, & inculpate vixisse; tunc enim poteris in antecuram vitam sine mœrore respicere, & de futurâ cum voluptate meditari; poteris paternam, quâ nunc premeris, castigationem immoto animo perferre, & mortem, si ingruerit, tanquam malorum finem, & quæ in non finiendam sclicitatem ducit januam; intrepidus subire; poteris te
volun-

voluntati divinæ placidus submittere,
 & cum beato Apostolo, perseveran-
 tiæ præmium propter Christi merita
 fidentè sperare: Sin tibi conscius
 fueris delictorum, quæ alios lateant,
 scias, tibi minime profuturum, quod
 alii de te bene sentiant & loquantur;
 Deus enim, cum olim mundum judi-
 cabit, non proferet sententiam suam
 juxta instabiles hominum opiniones,
 sed juxta propriam ipsius scientiam,
 quâ omnia, quæ fuerunt, quæ sunt,
 & quæ unquam futura sunt, certissi-
 mē, & intallibilitèr novit; & juxta
 testimonium uniuscujusq; conscien-
 tiæ, quæ quoad nunc præstita, erit
 tum, testis omni exceptione major.
 In hoc itaq; tibi sedulo erit adniten-
 dum, ut verâ, & tempestivâ resipif-
 centiâ, Deum reddas propitium, &
 conscientiam facias pacatam: Pœ-
 nitentia si vera sit, & in tempore a-
 gatur, per salvatoris nostri merita
 tua pristina peccata certissimè dele-
 bit, & a verendo conscientie tuæ
 testimonio te reddet securum: Pa-
 rochus deinceps ulterioris locutionis

ansam ex ipsius ægroti responsionibus, quàm facillimè arripiat.

4. Formula.

Si Parocho accedendum sit ad ægrotum quemvis alterius communionis, uti possit hujusmodi alloquio.

*Formula quæ
illis applicetur
qui sunt dixer
se Communi-
onis.*

NEscio mi Frater, num gratus tibi accedam, cum enim communionis fuerim a tuâ multum diversa, possis forte suspicari, me contra Religionis tuæ dogmata invectivas facturum, sed nolim te id vereri, ut ut enim optaverim, te, aliosq; omnes, in deviis errorum semitis audacter & periculosè ambulantes, ad tutam veritatis viam in tempore redire, in tempestivum tamen videtur, & incongruum opus cum valetudinariis controversias movere; & de dogmatibus, hinc inde multum agitatis, disputationem ingredi: Nemo autem mihi culpæ merito imputet, neq; tu mihi jure Irascaris, si te amicè moveam ad ea præstanda, quæ omnium judicio, tibi ægrotanti incumbunt, quæq; citrà salutis jacturam
non

non possis omittere, nec citrà ingens
periculum vel in horam differre:
Nec aliâ equidem de causâ ad te ve-
ni, quam ut de indubitatis omnium
Christianorum officiis tecum collo-
querer, & ad pœnitentiam, omni-
bus, & quidem omnium iudicio ne-
cessariam, te hortarer: His præfa-
tis, pergat Parochus, pœnitentiæ, na-
turam explicare, necessitatem doce-
re, & validissimis argumentis ad a-
gendum incitare, & quoad reliqua
illi dicenda, indicia sumat ex ipsius
ægroti responsionibus.

Si Parocho agendum sit cum infirmis 5 *Formula.*
qui affluunt divitiis loqui possit in
hunc modum.

Bona tibi, mi Frater, quam pluri- *Formula quâ*
ma largitus est Deus, & æquum *Parochus divi-*
est ut feras æquanimiter quæ tibi *tes alloquatur.*
immisserit mala, & ut morbum, quo
nunc urgeris, inter divini numinis
favores numerare memineris; scias
hujusmodi afflictiones suos habere u-
sus, & licet acerbæ sint, esse tamen
medi-

medicinales : Te enim docere queant, quàm vana sint & incerta, quàm amore indigna, quæ nos deperimus mundana, cum dolores lenire nequeant, nec vel minimum solatium tibi summe indigo præbere possint ; doceant fore aliquando relinquenda, & talentorum omnium tibi in hac vitâ concreditorum rationem esse certò reddendam ; esseque ideo prudentum, res suas mundanas, ita dum in vivis fuerint, administrare, ut post hanc vitam felicitàti suæ non obsint : Atq; hinc discas mi Frater, si quando contra justitiæ, aut charitatis regulas, in divitiis congerendis, aut conservandis deliqueris, non solum, Deum veniam suppliciter poscere, sed etiam amorem a mundanis avulsum in Cœlestia jam tandem figere, fixamq; animi conversionem indicare, justitiæ, & charitatis opera prout tuæ facultates tulerint, & nunc & in posterum exercendo ; quoad alia illi dicenda, instruatur Parochus ex visitati responsionibus, & generalioribus regulis quæ ad Classsem subsecuturam pertinent.

Si cum iis agatur qui sub gravi paupertatis onere diu, multumq; laborarunt, possit Parochus suum sic ordiri alloquium. 6 Formula.

SEntio mi Frater, quod tu opes mundanas non fueris assecutus, & hinc mihi spes suborta est, verioribus alterius sæculi divitiis te unice inhiasse, & thesauros tuos in cœlis prudentem reposuisse, ut enim ita ditesceres, impedire nequit durior fortuna, imò, quâcum luctatus es, inopia ad hoc profuisse poterat, ut superna quæreret ardentius; & nullus dubito quin ideo fuerit tibi a Deo immissa; spero te invidiâ, & omni impatientiâ vacuum, tuâ sorte contentum vixisse, posseq; animo lubenti te, tuaq; omnia providentiæ Dei permittere: Nolimq; te vel minimum cruciari, si uxorem, aut liberos, aut alios quosvis quibuscum arcta tibi necessitudo sanguinis intercedat, divitiis, aut amicis destitutos sis brevi relicturus, cum certus esse possis,

Formula quâ utatur Parochus cum Egenis visitaverit.

possis, Deum, qui tibi hactenus prospexit, & illis posthac provisurum, & eorum unicuique (si ipsi per malos suos mores non obstiterint) quod expediens fuerit, daturum. His, aut huiusmodi dictis subjungat Parochus, quæ juxta generales quæ sequuntur regulas, aut juxta visitati responsa, convenire judicaverit.

¶ *Formula. Si valde annosus sit qui visitatur, possit Parochus se ita exprimere.*

Formula quâ uti possit qui annosum visitet.

Multos mi Frater, vixisti annos, nec æquum est ut vitam ulterius protrahere, aut cupias, aut expectes; hoc curæ tibi nunc unicè restare debet, ut mortem, breve intra tempus tibi certo obeundam, paratus continuo expectes, ut rationem tam longæ ætatis Deo ab obitu reddendam pares; spero te de morte tuâ ut propinquâ jam diu cogitasse, multum precibus sacrisq; meditationibus vacasse, tuæq; animæ salutem pro virili curasse, adeoq; nihil jam superesse quod te moneam, nisi ut pergas;

pergas, & ad finem sæliciter perdu-
cas, quod recte inchoasti opus; at-
que hoc te moneo, quia nequis tutò
fovere opinionem satis esse quod hac-
tenus fecisti, dum enim Deus tibi vi-
tam indulserit, lugenda erunt anno-
rum juveniliū delicta, eorum ve-
nia erit indefinenter roganda, tuusq;
animus sedulo erit muniendus, ad-
versus gratam eorum recordationem,
& contra ea omnia vitia quæ senib-
us soleant præ aliis obrepere, quod
genus sunt, ut alia taceam, morosi-
tas & avaritia.

*Parochus ad juniorem aliquem acce-
dens, uti possit hujusmodi Oratio-
ne.*

8 Formula.

Solent juvenes, mi Frater, salutem
sibi diuturnam polliceri, & de
obitu quàm rarissimè meditari: At
te docere queat, qua nunc laboras
intemperies, esse eos nec a morbis
immunes, nec a morte securos, ide-
oq; vivendum esse & illis tanquam
intra paucos dies morituris, suorum-

*Formula qua uti-
tatur Parochus
cum juniore
quemvis visitat
rit.*

D

que

que omnium factorum rationem, tempore illis incerto, certissimè redditoris: An tu ita vixeris, novit Deus, novit & tua conscientia, non meum existimo te incusare, nec incusare lubet: Hortor tamen, ut tecum mente tuâ recolas, qualem te præbueris, & ut animo vere contrito pro delictis veniam a Deo preceris, utq; contra omnia id genus peccata tuum animum in futurum obfirmes; deinde pergat Parochus mentionem facere vitiorum in quæ, uti docet experientia, proniores sunt juniorum animi;

9 Formula: *Si colloquium ineundum sit cum reo, qui ob grave aliquod facinus, capitis damnatur, possit Christi Minister orationem suam sic instituere.*

Formula quâ Parochus alloquitur eum qui capitis damnatur.

Mors mi Frater, tibi brevi erit subeunda, violenta quidem, & ignominiosa, quam tamen comitantur commoda quæ mortem quam naturalem vocamus rarissimè beant; dissolutionem prævides tuam, & illæso adhuc

adhuc cerebro, momentoso pœnitentiæ operi te potes accingere, & ad mortem mox adfuturam te rite disponere; Faxit Deus ut pro modico quod reliquum est vitæ, hoc totis viribus coneris: Memineris latronem in cruce pendentem salutem obtinuisse quod malefactorum serio re, si puerit, nec dubites quin & tu veniam a Deo optimo maximo affecturus sis, si veram egeris pœnitentiam, si quæ hætenus admisisti scelera nunc odio habueris, & ex animo dolueris, quod per ea Deo displicueris, si statuta Dei jam vere dilexeris, & animo placendi Deo, tecum serio, & firmiter statueris, ea omnia in posterum observare, si veniâ, cum a Deo tum ab hominibus suppliciter rogatâ, privatis in quos unquam fueras injuriosus, pro facultate tuâ satisfeceris, reddendo illis quæ unquam injustè ademisti, & publico etiam illata damna resarcire laborâris, criminis, ob quod morti adjudicatus es, participes detegendo; Si hæc, aliaq; ejusdem generis officia fideliter

ter præstiteris, infamiam, quâ apud homines laboras, ex parte saltem eluces, Deum reddes propitium, & salutem sempiternam, alias frustra expectandam, per infinita Christi merita sperare poteris.

10 *Formula.* *Si Parochus ad aliquem sibi ignotum vocetur, possit, ubi illum accedit, alloqui in hunc modum.*

Formula quæ utatur Parochus cum sibi ignotum inviserit.

Dilecte in Christo Frater, es mihi omnino ignotus, nec scio qualiter tu Dies retrolapsos transegeris, idcircoque nisi interrogationibus tuis, aut ultroncis tui-ipsius confessionibus, mihi congrui sermonis materiam ministraveris, nullum potero consilium dare nisi generale, non aliud tamen tibi nunc dabo, quam quod ipse mihi amplectendum censerem, si morbus (quali nunc laboras) me lecto affigeret: Hortor itaq; ut retrospicias, vitamq; anteaactam ad trutinam examines; in memoriam quantum queas revoces, quæ unquam aut in Deum, aut in proximum, aut in temet-

temetipsum admiseris peccata ; co-
 gites quoties singula perpetraris, &
 circumstantias quæ in singulis maliti-
 am aggravârint accurate expendas ;
 inquiras sedulo, num illa consultò,
 frustrâq; reclamantibus conscientia
 & pastore tuo commiseris ; deinde
 in animo volvas, quam fueris stultus,
 & ingratus, in potentiam, & benigni-
 tatem infinita peccando : His
 peractis, indignitatem tuam ex ani-
 mo & humiliter agnoscas, deumq;
 roges suppliciter, ut propter infinita
 unigeniti merita tibi pristina remit-
 tat peccata ; & contra unumquodq;
 implorato Dei auxilio, statuas & tu-
 um obfirmes animum ; & quo hæc
 rectius & efficacius præstentur, hortor
 ut amicum aliquem qui te intimè no-
 verit, tibi in auxilium voces, eumq;
 per veterem amicitiam, & Dei dilec-
 tionem obsecres ut tibi nunc assistat,
 ut tuam refricet memoriam, tum
 mentionem tibi amicam faciendo eo-
 rum quæ in te unquam observârint des-
 lictorum, tum vitiorum catalogum
 tibi distinctè recitando ; ut pietatem
 tuam

tuam promovere studeat, tum piis
& opportunis sui-ipsius alloquiis,
tum frequenti coram te lectione
scripturæ sacræ, aliorumq; librorum
qui, aut de pristinis tuis peccatis piè
tractent aut pœnitentiæ naturam,
necessitatem, & efficaciam scitè e-
doccant, aut de quatuor agant no-
vissimis.

*Aliæ etiam for-
mule parandæ
sunt.*

Præcedentibus, addantur & aliæ
formulæ casibus rarius occurrentibus
aptatæ, puta, si quis lethale vulnus
in duello acceperit, si quis violentas
sibi manus injecerit, si quæ mortuum
habens in utero fœtum, aut alias in
puerperio, de vita periclitetur.

*Forma generalis
alloquendi æ-
grotum quæ in
publico visitan-
di ordine præ-
scribitur com-
menatur sed
nihil impedit
quo minus Pa-
rochi etiam alius
utantur.*

Hujusmodi formulas alloquendi æ-
grotos paratas velim, non quod for-
mam in publico visitandi ordine præ-
scriptam, præ eis, aut earum ali-
quâ despiciam, eo enim judicio, eaq;
pietate compositam sentio, ut om-
nibus quas hactenus vidi jure opti-
mo præferendam existimem, & æ-
quari posse, nedum superari, haud
facilis credam, culpamq; eos qui ab
illâ ordinariæ recesserint; Sed cum
in

in publici ordinis Rubricâ indulgeatur Parochis libertas variandi alloquium, cum omnes & præsertim valitudinarii varietate delectentur, & demum cum alloquia eo pressius unumquemq; moveant, quo magis illius statui & vitæ conditioni fuerint accomodata, conveniat necesse est ut possit Parochus visitatis gratâ hâc varietate placere simul & prodesse : Atq; in hunc finem, ut eos, variis alloquendi formulis instructus accedat.

Paret etiam Parochus, interrogationes aliquas infirmo in extremis constituto faciendas ; ei enim agendum erit non raro cum infirmis, quorum an recta sit fides & vera pœnitentia, non possit nisi ope quam plurimarum interrogationum, prout convenit, inquirere : Et per quæstiones, in fidem & resipiscentiam ægroti, inquisitionem facere, nec dissonum est Ecclesiæ nostræ præscriptis : xi.

Exigit enim ut pastor quoad singulos fidei articulos interroget ægrotum, cumq; de illius resipiscentiâ percontetur,

5 Reg.

Debet Parochus parare interrogationes infirmis faciendas & quare.

Inquisitio per eas facta non adversatur Ecclesiæ præscriptis nec priorum temporum præ-

percontetur, neq; priorum temporum praxi adversatur, nam juxta illam de variis interrogari debet infirmus, qui in extremis languet, Et formam habemus, ab Anselmo præscriptam, quam hic placet subjicere.

Forma interrogationum ex Anselmo descripta.

Quæ : Frater lætaris quod in fide Christiana moriaris ? Res : Etiam. Quæ : Fateris te non ita bene vixisse, sicut debuisti ? Res : Etiam. Quæ : Fateris te tam male vixisse ut meritis tuis æterna pæna debeatur ? Res : Etiam. Quæ : Pænitet te ? Res : Etiam. Quæ : Habes voluntatem emendandi te si spatium haberes vivendi ? Res : Etiam. Quæ : Credis quod Jesus Christus filius Dei natus fuit ex Mariâ Virgine gloriosâ ? Res : Etiam. Quæ : Credis quod Jesus Christus filius Dei pro te mortuus fuerit ? Res : Credo. Quæ : Agis ei gratias propter ista beneficia ? Res : Etiam. Quæ : Credis te non posse nisi per ejus merita salvari ? Res : Etiam. Quo expleto dicat infirmus, ter, in manus tuas commendo Spiritum meum. Est

Est & alia prolixior Interrogatio-
num formula, pro visitatione infir-
mi, in libello per Reverendissimum
in Christo Patrem Gulielmum Laud
Archipræsulem Cantuariensem con-
scripto, cui titulus *A Summary of
Devotions*, & gratiâ eorum, quibus ille
desit libellus, apponendam censeo.

*Forma prolixior
ex Laudo de
promissa.*

Existimasne ?

Nullum morbum, aut crucem,
casu evenire cuiquam, vel temerè.

1.

Quin immitti a Deo, citra cujus
providentiam neminem morbo labo-
rare ?

2.

Deum autem sapientissimum, ut
nihil unquam permittat contingere,
nisi cum expedit ?

3.

Expedire itaq; tibi nunc, mor-
bum vel crucem quem vel quam tibi
nunc immisit Deus.

4.

Porro Deum paterno erga nos a-
nimo esse, patrem autem, sive in-
dulgeat sive castiget, æque patrem
esse : nec minore, & forsân majore,
hoc quam illud amore facere.

5.

E

Bona

2. Bonæ tibi diu dedisse, nunc mala dare ; sed nec mala hæc nisi ut majoris boni causa sint nempe ut redeas ad illum.

7. Gratia esse hoc, quod toties a te repulsus, tamen nec sic deserat, quin visitet te denuo & requirat te.

Si sic ; subdes hac in re Divinæ voluntati voluntatem tuam, sacrificium omnium, (post Christi) Deo gratissimum.

Confiterisne ?

1 Non tam bene vixisse te quam oportuit ? imo vixisse te male, sæpeq; & graviter peccasse ?

2 Estne peccatum aliquod præter vel supra cætera ? vel suntne peccata aliqua, quæ gravent conscientiam tuam, ut peculiaris absolutio-
nis beneficio tibi sit opus ?

3 Estne scrupulus aliquis circa ea quæ sunt fidei, vel religionis ?

4 Recogitasne annos elapsos vitæ tuæ in amaritudine animæ tuæ ?

5 Cuperesne majorem pro iis amaritudinem sentire, quam sentis ? & gauderesne

gauderesne si sentiret? & doletne quod non sentias?

Petisne illuminari de iis quæ ignoras, vel oblitus es, ut de eo pænitere possis? & pænitetne id etiam quod vel ignoras vel oblitus es?

Estne propositum si vixeris, iudicandi te & vindicandi in teipsum quod deliquisti?

Estne propositum, si vixeris, Emendandi vitam, & devitandi tum media tum signa eorum quæ hactenus peccasti?

Hocne sanctè promittis?

An petis de hoc promisso admoneri te libere?

Credisne?

Quæ in symbolo sunt fidei Christianæ, semel sanctis traditæ?

Te servari non posse nisi ea credas?

Lætarisne & gratias agis Deo, quod in hac fide natus es, vixisti, & jam morieris in eâ?

Petisne ipse & visne nos tuo nomine a Deo supplices petere, ne deficiat in te fides hæc in ipsum, atq; adeo ne in ipso mortis articulo?

5 Petisne etiam ut fructus fidei hujus, & præcipue mortis Jesu Christi, utcunq; in vitâ tuâ periit, tamen ne pereat in morte ?

6 Si te sensus defecerit, aut dolor seu debilitas eousq; pertulerit, ut quædam tibi excidant contra Religionem, seu precepta ejus, visne haberi pro non dictis ? & renuntiasne iis tanquam non tuis ?

Remittisne ?

1 Illis qui te quocunq; modo læserint, sicut tibi vis remitti ?

2 Petisne a Deo ut ipse quoq; illis remittat ?

3 Remittisne illis satisfactionem ad quam tenentur ratione illorum, quibus te verbo vel facto læserunt ?

4 Visne hoc illis, qui in te peccarunt, tuo nomine significari te illis quantum in te est noxas omnes remisisse ?

5 Remissurusne esses, si graviora & plura in te deliquissent ?

6 Gauderesne si plures jam haberes quibus remittere possis, quo inde uberius tibi remissio peccatorum tuorum a Deo impertiri possit ?

Tu

Tu ipse si quos læsisti, Petisne
ab eis veniam, ut & tibi remittant ?

Ecquos imprimis commeministi, &
vis significari illis hoc tuo nomine ?

Quum remissio nulla sperari po-
test peccatorum contra octavum vel
nonum præceptum legis divinæ, nisi
fiat restitutio, paratusne es restitu-
ere illis rem quibus in re familiari,
& illis famam quibus in fama detrax-
isti, idq; sine dolo & dilatione ?

Recordarisne qui tandem sint ?

Convenit etiam non raro, ut pas-
tor in statum animæ ægrotantis pres-
sius adhuc inquirat, de variis vitiis
in Decalogo expressè, aut reductivè
& consequenter prohibitis, de iis
saltem, in quæ ægrum incidisse suspi-
cetur sigillatim interrogando ; ca-
vendum verò est ne ægrum ignota
doccat, ideoq; peccata minus natu-
ralia, quæq; rarius perpetrantur,
ne nominet quidem, nisi gravis sit
suspicio illum ea quandoq; admisisse.

Unusquisq; curam habens anima-
rum, moneat frequenter populum
sibi

*Aliæ etiam in-
terrogationes
faciendæ sunt
sed ex isto adhi-
benda ne ex iis
dicat ægrotus
quæ prius igno-
ravit vitia.*

*6 Reg.
Docendus est po-
pulus quod pa-*

*for debet advo-
cari in initio
invadentis
morbi & quare,*

sibi commissum, vel in privationibus colloquiis, vel in publicis quas ad eos habuerit concionibus, ut pastor rem advocari curet unusquisq; ubi morbus aliquis primum invaserit, morbo enim invalescente, frustra ut plurimum fiunt colloquia; corpore siquidem sævientis mali violentiâ correpto, compatitur plerunq; animus, suisq; functionibus ineptus redditur; convincendus itaq; est populus, expedire illis morbo quovis laborantibus ut verbi aliquis minister in tempore accersatur, illius preces & consilia non mortem accelerare (quod vulgo sed ridiculè putatur) sed pœnitentiam veram promovendo, morbis amovendis, vitæq; ulterius protrahendæ efficaciter inservire, & eo magis movendi sunt homines ad pastorem suum advocandum cum se male habuerint, quod multi, præsertim infimæ sortis, pastoris sui opem rogare ideo desistant, quod vereantur ne eis fiant molesti.

At quoniam ægroti vitio; aut as-
sistentium incuriâ, accidit nonnun-
quam quod pastor non sit tempesti-
vè accersitus, pastoris erit officium,
de gregis sui salute sæpe sæpius inquir-
ere; & aliquorum templo mini-
strantium (cujusmodi sunt clericus Pa-
rochialis sive ædituus & ostiarius)
curæ, hoc demandare, ut de paro-
chianorum morbis cum faciant cer-
tum; pastorq; de adversâ cujusvis
valetudine certus, cum ultrò adeat,
nec invitationem præstoletur, om-
nem enim gregi suo benefaciendi an-
sam arripere debet, & molliora quæ-
vis affandi tempora captare, cujus-
modi sunt, quæ ægritudo ministrat.
Nemo itaq; cui animarum cura com-
mittitur, charitativum hunc labo-
rem refugiat, quòd teneantur illius
parochiani eum accersere si infirmen-
tur, (juxta illud Apostoli, infirmar-
tur quis in vobis accersat presbyte-
ros ecclesiæ & orent super eum,) aut
quòd vereatur ne si ultro se obtule-
rit, ingratus venerit & tempore pa-
rum opportuno accesserit; imò, ne
causas

7 Reg.

*Debet pastor in-
quirere fre-
quenter de salu-
te sui gregis. &
iis qui templo
famulantur in-
fungere ut ei
morbos Paro-
chianorum sig-
nificent.*

*Pastor de his
certus eos
ultrò adeat &
quare.*

Fac. Ep. 5. 14

causas fingere, & otio prætextum
 quærere videatur; unicâ saltem vice
 ultro ægrotum adeat, & si ingratum
 se advenisse, & nihil apud illum pro-
 fecturum se senserit tum demum Pa-
 rochus sine negligentia notâ abesse
 poterit.

Haftenus Ostensum est qualiter
 debeat curatus instrui, ut arduum
 illud ægrotos visitandi opus aggredi
 possit prudenter, & utiliter exequi,
 postulatq; methodus ut nunc osten-
 dam, quæ erga ipsos ægrotos inter
 visitandum præstare debeat; atq;
 hæc docebunt sequentes regulæ.

Regulæ

*Regulæ ad secundam Classsem
spectantes.*

I. **D**Ecebit Parochum cum primò 1 Reg. Pastor ægrotum primò accedens delat benevolentiam suam significare. ad ægrotum accedit, compassionem aliquam voce, & vultu exprimere, blandèq; eum interrogare, de mali quo premitur, naturâ, symptomatibus, & duratione, hæc enim ut amoris & benevolentix sunt indicia, ita reddent gratiora quæ deinceps est dicturus.

2. Innuat deinde Parochus se spem 2 Reg. Ad submitendum Deo hortatur. de ægroto habere, quòd Divinæ voluntati voluntatem suam submiserit, & paternam cælestis patris correctionem (prout filium decet obsequentem) æquanimiter laturus sit, quippe quæ, etiamsi gravis videatur, sit Quibus argumētis opus est ut suadeat. tamen longe infra merita; quæ licet inter mala vulgò numeretur, bono tamen sit illi cessura, Si æquo animo pertulerit; quæq; deniq; uti a-

liæ omnes afflictiones, ad hoc a Deo immittatur, ut patientiam probet exerceatq; addi etiam possit, impatientiam, non tollere, non sublevare malum sed augere; eo siquidem gravius premit unumquemq; quælibet miseria, quo eam magis contra voluntatem patiatur.

3 Reg.

Doceat ob incertum morbi exitum nec corporis curam abjiciendam nec animæ procrastinandum.

3. Doceat porro parochus incertum esse morborum exitum, adeoq; illi, nec ita de salute desperandum, ut omnem corporis curam abjiciat, eoque respuat medicamenta quæ malum profligare possint, neque ita e contra sperandum ut aliud poenitentiae tempus sibi audeat promittere, tutumque putet, opus illud unice necessarium vel in diem differre.

4 Reg.

Preces in liturgiâ præscriptæ ascendæ,

4. Flexis deinde genibus, pro ægroto Deum precetur, juxta formulam in Liturgiâ præscriptam, precibusq; paululum interruptis surgat : Et.

5 Reg.

Ad alloquium procedat.

5. Ad alloquium procedat illud quod in libro precum communium habetur, aut si convenientius judicâ-

rit, ad aliud aliquod quale ante descripsimus.

6. Finito generali alloquio, ostendat quam sit impossibile Deo sine fide placere, quamq; ideo uniuscujusq; intersit, suam probare fidem, & an vera sit inquirere.

6 Reg.
Fidei vera necessitatem ostendat.

7. Utq; ea inquisitio debitè peragatur, recitet parochus clarâ & distinctâ voce omnes symboli Apostolici articulos, & (juxta ecclesiæ nostræ præscriptum) ægrotum quoad unumquemq; interroget, num illi ex animo assentiatur, & si in quovis vacillare perceperit, stabilire cum suscipiat. Cumque

7 Reg.
Quo modo in eam inquiratur.

8. Ex fidei nostræ articulis quidam sint adeo fundamentales, ut nequeant citra salutis dispendium aut ignorari penitus, aut pro falsis haberi, quoad illos saltem adnendum erit pastori ut visitatus eos rectè intelligat iisq; assensum præbeat inconcussus: Neq; de assensu illis præbendo apud quemvis hæsitante deferat, quòd templum diu frequentabit, ex defectu enim tempestivæ eru-

8 Reg.
Cura præcipua sit circa articulos fundamentales.

Eam non excludit templi frequentatio.

*Modi quibus ad
distinctam mys-
teriorum fidei
cognitionem ad-
duci possint qui
peritiores sunt
aut sibi viden-
tur.*

ruditionis evenit, quod multi prove-
ræ admodum ætatis, nec scitu necessa-
ria intelligant, nec creditu necessa-
riis assentiantur. At conveniat fortè,
aliâ viâ procedere, apud eos qui pe-
ritiores sunt, aut sibi videntur, eosque,
si explicatione aliquâ articulorum fi-
dei cognitione egere visi sint, juxta
prudentem Jo : Polanci regulam ad
distinctiorem eorum perceptionem
adducere, vel per modum commen-
dationis, vel per modum oblati-
onis, vel per modum obsecratio-
nis, vel per modum gratiarum
actionis, vel per modum spem eri-
gendi, monendo nimirum visitatum
ut (ipso præeunte) se, sacro sanctæ
Trinitati, Patri, Filio, & Spiritui Sanc-
to commendet, ut Patri se commen-
det, tanquam omnium visibilium &
invisibilium Creatori; Filio ut per
æternam & ineffabilem generatio-
nem, a Patre æternum nato, ut in
tempore propter salutem hominum
in mundum missio, ut virtute spiri-
tus sancti concepto, ut nato homi-
ni ex Virgine Mariâ, ut passio, mor-
tuo,

tuo, sepulto, resuscitato, in cœlum ascenso, ibidem ad dextram patris sedenti, & ut tandem venturo ad judicandum vivos & mortuos, & unicuique juxta opera, aut æternam vitam, aut æternas misérias reddi-
turo: atque ut demum se commen-
det Spiritui Sancto, ut a Patre & Filio procedenti, & unam sanctam & catholicam ecclesiam vivificanti :
Doceantur inquam ægroti variato subinde modo nunc se illis commen-
dare, nunc se illis offerre, nunc illos obsecrare, nunc illis gratias agere, nunc spem suam in illis ponere, men-
tione mysteriorum fidei explicitè semper factâ, sive hoc, sive illo mo-
do procedatur.

9. Seriam Pœnitentiam esse omni-
bus ad salutem necessariam, paucis
prout expedit, aut multis demon-
stret, ostendatque ex scripturis, ad
hoc eam sufficere, ut peccatores vel
gravissimos divinæ misericordiæ ca-
paces reddat. Et

9 Reg.
Necessitas &
efficacia veræ
pœnitentiæ do-
centur.]

10 Quoniam gravis est suspicio,
veram pœnitentiæ naturam a plerisque
igno-

10 Reg.
Ejus natura ex-
plicanda.

Quid sit;

ignorari, erit ut plurimum sedulo explicanda, docendaq; erit longè major ægrotantium turba, esse firmam animi a malo ad bonum conversionem in amore Dei fundatam, & cautâ vitiorum omnium devitatione, & diligenti omnium virtutum praxi continuo indicatam.

II Reg.

*Examen vitæ
ad pœnitentiam
agendam neces-
sarium.*

II. Accuratum retroactæ vitæ examen, ad Pœnitentiam rite agendam necessarium esse doceat & ad illud sedulo hortetur. Et quo id debitè peragatur,

12 Reg.

*Moneat^r ad id
faciendum per
lectionem viti-
orum catalogi
atque.*

12. Moneat ægrotum vitiorum aliquem catalogum attentè legere aut alii illum distinctè recitanti, mentem, & aures arrectas præbere, & quoad unumquodq; vitium se serio consulere, num aliquo id tempore admiserit, neq; enim tutum est cuiquam, in re adeo momentosâ, suæ ipsius memoriæ in solidum confidere, & externa aspernari auxilia; decebit itaq; fidum Christi Ministrum, de hoc ægrotum frequenter admonere, cumq; etiam non raro juvare, decem legis precepta brevi-

*Adjuvet etiam
decem præcep-
ta percurrendo
& quæ probi-
tatis recensendo.*

ter percurrento, strictimq; illi notando quæ prohibent delicta, & posteriorem hanc methodum in casibus serè innumeris priori prætulerim, quia idiotam quemvis docebit modum se examinandi facillimum, modum, quo, externo omni auxilio orbatus, uti poterit, quodocunq; lubus erit.

13. Moneat etiam ut secum subinde cogitet quoties singula admiserit peccata, & quæ ea aggravarint circumstantiæ. Et cum fines huiusce inquisitionis non alii sint, quam coram Deo esse humili demissoq; animo, pristina & dilecta hætenus peccata lugere & habere odio, eorum veniam suppliciter rogare Deum, & contra ea in posterum statuere;

13 Reg.
Delictorum frequentia & circumstantiæ expendi debent. Qui sint fines huius examinis.

14. Hortetur ægrotum ut (examine peracto) suam indignitatem agnoscat, & humillime fateatur, ut sua lugeat peccata, ut eis veniam a Deo impetret, & demum, ut firmiter secum statuatur, a similibus sibi in futuro quantum poterit cavere. Et

14 Reg.
Hortetur ut ex-amen ordinet ad fines prædictos.

15 Reg.

*Venia etiam se-
cretioribus de-
lictis roganda
est.*

15. Quoniam necesse est ut post inquisitionem vel accuratissimam nonnulla lateant delicta : Hortetur item, ut cum Psalmistâ a Deo petat, ab occultis purgari, a secretis munda-
dari.

16 Reg.

*Si doleat agro-
tus inquiren-
dum unde.
Ejus dolor, cria-
tur.*

*In quo debet
fundari.*

16. Si æger vultu suo aut dictis dolorem aliquem ob ante admissa conceptum prodiderit, inquirendum erit sedulo, unde ortum habeat illius dolor, an ex servili pœnæ metu, an vero ex eo, quod contra infinitam Dei benignitatem deliquerit; licet enim prior iste dolor foveri debet ut usitatissimum pœnitentiæ initium, in eo tamen nulli tuto acquiescitur, ideoq; excitandus erit ægrotus ad dolorem nobiliori principio innixum, luctus enim qui in nobis pœnitenti-
am non pœnitendam operatur, suam habet acerbicatem, ex ingrato nos-
tro, infinitæ misericordiæ cons-
temptu.

17 Reg.

*Dolor sensitivus
non requiritur
in omnibus.*

Si per duriolem corporis tempe-
riem steterit, quo minus æger sua
desleat delicta, dici convenit in illius
solatium, dolorem sensitivum non

in omnibus requiri, atq; illis qui dolere nesciunt, sufficere, si omnia Dei lege prohibita, vere, & ex animo averterentur, & in tuturo seduli devitent.

18. Non satis putet Parochus, ægrotum, ad generale obediendi Deo, in omnibus, propositum in eundum hortari, sed curet etiam, ut maturâ deliberatione, & debitis rationibus inectur; si enim ex subito animi motu, nullaq; ante habitâ difficultatum, quæ in eo retinendo certissimè subeundæ sunt, ratione, procedat, leve erit & cuivis difficultati, ex improvise occurrenti facillimè cessurum, & si indebitæ cuivis rationi innitatur, cujus generis sunt spes, metusq; mundanorum, instabile erit & sublatâ cui innixum est ratione, ut corruat necesse est; & ut sancto animi proposito stare velit possitq; hortetur eum Dei gratiam auxiliumq; implorare, qui enim propriis sui ipsius viribus confisus, id in se suscipit, quod sine auxiliis Divinæ gratiæ præstari nequit, tristissimâ

18. Reg.

Propositum pietatis justis rationibus innectendum.

Ut stabile sit auxilium Dei implorandum.

*Donc de médiis
quam de fine
statuendum.*

*Mentis facien-
da est eorum
que pietatem
firmant & que
sint.*

tissimâ experienciâ se spem vanam ad-
luisse docebitur : Et si pastor con-
scius fuerit vitiorum, quibus, visita-
tus, valens indulget, semotis arbitris,
& amore præfato, de iis speciatim
differat, & ut contra illa figillatim
statuat reum exhortetur ; ei etiam
author sit tam de mediis, quam de
fine statuendi, eumq; amicissimè ad-
moneat, ut in animo habeat, se-
cumq; obstinatè statuatur, ea omnia
diligentè præstare, quæ proposito
stabiliendo subserviunt, eaq; omnia
cautè evitare, quæ id soleant labefac-
tare ; qui enim aut ea negligit, aut
his indulget, non poterit meliori
jure spem aliquam concipere se asse-
cuturum suum propositum, quam
quo sperare poterit se fore eruditum,
qui nullam literis navârit operam ;
proderit etiam mentionem facere es-
orum, quæ obstinatores & in pie-
tate obfirmatiores nos reddere apta
sunt, cujusmodi sunt, rectæ de Deo
aprehensiones, veræ notiones de
vitiis & virtutum naturis, fre-
quens de novissimis meditatio, dili-
gentia

gentia in vocatione, assidua oratio, bonorum societas, frequens vitæ examen, religiosa omnium quoad adia-phora propositorum tenacitas, & quotidiana statutorum pie initorum renovatio; proderit etiam ea stric-tim notare quæ in vitia nos reddunt proclives, quod genus sunt, otium, malorum conversatio, & ut alia ta-ceam, ea animi levitas & inconstan-tia, quâ a propositis minus momen-tosis sine scrupulo recedimus, eaq; temeraria audacitas, quâ in pericula nos conjicimus, & in tentationes cautè evitandas sine causâ irruimus.

*Facienda etiam
mensis eorum
quæ pietatem
labefaciunt.
Quæ sint.*

19. Ad sacræ cænæ participatio-nem urgeat, moneatq; ut in tempus illius celebrationi destinatum, se rite præparet, & amicos quosdam advocari curet, qui eam unâ parti-cipent: Sciscitetur autem num antea unquam de hoc Sacramento partici-parit, nam si illud nunc primum re-cepturus sit, illius natura, necessitas, & efficacia ei debent explicari, do-cendusq; erit quo ille modo se opti-me præparet.

*19 Reg.
Ad Eucharisti-
am accipiendam
hortetur & ubi
opus est illius
naturam &c.
 doceat.*

20 Reg:
Moveat ad re-
stitutionem,

20. Verba habeat frequentia de restitutione proximo faciendâ ob injurias quas illi intulerit, quo enim minus de eâ cogitent pleriq; cum rectè valent, eo magis monendi erunt cum fuerint ægroti, atq; doceri etiam illos oportet quæ cuiq; injuriarum generi debeat satisfactio: Et quò ægroti malè acquisita lubentius restituant, hæc illis, in animo volvenda proponantur nempe fore omnia intra breve tempus certissimè deferenda, malè esse dilapsura quæ malè parta sunt, nec diu hæredibus profutura, imò illis verisimiliter nocitura, & in æternæ damnationis periculum eos conjectura: Et licet illis maximè & sine omni futuræ calamitatis discrimine profuerint, esse tamen egregiæ dementiæ, se miseriis nunquam finiendis Exponere, ut ingrati quivis hæredes fugaci fruantur voluptate.

Et speciatim ad
restitutionem
quæ ob injurias
animæ illatas
debetur.

Quum nulla gravior sit injuria, quàm quæ proximorum animabus inferitur, cum ad scelus aliquod patrandum inducuntur, de restitutione in
 istius

istiusmodi cassibus necessariâ, erit
 aliquid speciatim dicendum, & sti-
 mulandus erit ægrotus, ut ad pœ-
 nitentiam datâ operâ hortetur, &
 quantum in ipso fuerit, adducat eos,
 quos ad peccandum quovis modo
 pollexerit : Eum itaq; admoneat Pa-
 rochus, ut illis, si in propinquo fu-
 erint, ad se clanculum vocatis, dicat,
 aut si remotius egerint, per literas
 vel fidum aliquem amicum significet,
 se paternâ Dei disciplinâ ad sanio-
 rem mentem sceleriter revocatum, omnia
 vitæ antea actæ crimina jam verè a-
 versari, & ex animo nunc dolere,
 non solum, quod ipse ea temere ad-
 miserit, verum etiam quod quandoq;
 illos sibi in scelerum societatem asce-
 verit, se jam orare, & serio obtesta-
 ri illos, ut salutis suæ sempiternæ in
 tempore velint prospicere, ut omni-
 bus suis delictis jam tandem renunti-
 arent, & præcipue illis, ad quæ, aut
 exemplo pravo, aut infano concilio,
 aut iniquâ quâvis suasionem ipse eos
 adduxerit, se de malitiâ & ingenti
 istorum periculo jam plene convic-
 tum

tum esse, se in animo suo persuasum esse, reddendam esse Deo rationem, non solum de propriis sui-ipsius delictis, sed etiam de istis aliorum peccatis, quibus suâ conversatione culpandam ipse occasionem præbuerit, atq; ideo non posse pacato animo ex hâc vitâ decedere, nisi postremo suo spiritu ad tempestivam vitæ emendationem, eos prius hortatus sit, & quantum in ipso fuerit, a morte delictis debitâ securos, & melioris vitæ capaces reddiderit : Cumq; penè omnes ubiq; homines de aliorum criminibus si non alias, fraternæ saltem correctionis neglectu participare soleant, decebit universos, & præsertim eos, qui ex hâc vitâ migraturi sunt, omnes, quotquot eos inviserint, ad veram pœnitentiam, seriumq; pietatis studium in genere hortari : Et ad hanc generalem reparationem faciendam ob generalem illam injuriam quæ ex isto neglectu fluat, omnes, qui periculose ægrotant non immerito moneantur.

21. Admoneat etiam ægrotantem uti suarum offensarum veniam ab hominibus petere, ita & injuriosis vicissim dare, doceatq; quæ qualisq; offensarum remissio necessaria sit, ut quis suarum remissionem a Deo obtinere possit; nonnulli enim ad remittendum suis debitoribus in genere hortati, falsò & periculose judicant, se quod satis est fecisse, si veniam ore pronunciaverint, licet interim in animo celatum lateat propositum vindictam aliquam sumendi, si quando ad salutem redierint, & in sua potestate habuerint: Aliiq; contra existimant, sibi a jure recedendum, & injuriarum memoriam ita ex animo delendam, ut de iis postea ne cogitent quidam, si ut monentur injuriosis velint remittere.

21 Reg.
Moveat ad ignoscendum injuriosis.

Notantur errores circa debitam injuriarum remissionem.

22. Precibus publicâ authoritate præscriptis, addat nonnunquam & alias formulas, prout ægrotantis statui expediens judicabit, atq; per eas poterit ægrotum & alios quosvis qui illi assident, quoad officia illis pro tempore incumbencia prudenter instruere

22 Reg.
Novæ precum formulae præscriptis addendæ ægrotantis.

struere, a Deo nimirum rogando nominatim, ut ea præstent singuli, quæ eâ occasione sint singulis præstanda.

23 Reg.
*Ægroti animus
contra mortis
metum muniendus.*

23. Si mors instare videatur, contra illius metum muniendus est ægroti animus morsq; illi representari debet tanquam omnium miserrarum finis, ostiumq; quod ad æternam felicitatem adducet eos, qui veræ pœnitentiæ vera dederint indicia.

24 Reg.
*Pœnitentius
pronuntianda est
absolutio,
Ea exponenda
& quomodo.*

24. Illis de quorum pœnitentiâ, quin vera fuerit, non jure dubitatur, pronuntianda est absolutio, si obnixè eam petierint, eaque, ne perperam intelligatur, ut plurimum exponi debet, & proponi possit tanquam absoluta respectu eorum delictorum, quæ ecclesiæ scandalum pepererunt, & respectu aliorum omnium peccatorum tanquam authoritativa, Dei-que gratia efficax futura illis, qui veram egerint pœnitentiam.

25 Reg.
*Ægroti pro variis
ipsorum generibus
varie tractandi.*

25. Meminerit semper qui curam habet animarum, ægrotos pro variis ipsorum generibus, varie tractandos; illis

illis enim qui futuræ scælicitatis spes *Quomodo præ-*
 aluerint non bene fundatas, iustitia *sumentes.*
 Dei explicanda est, minæ illæ graves
 sub quibus Deus omnes ubiq; homi-
 nes omni interdixit scelere, vivaci-
 ter urgendæ, terroresq; tremendi ju-
 dicii & inferorum pœnæ quoad fieri
 potest, ad vivum representari de-
 bent: Infirmo autem e contra illi, *Quomodo con-*
 qui animo est verè contrito, & sub *triti.*
 gravi onere peccati multum inge-
 miscit, leniendus est animus, suavi
 de misericordiâ Dei colloquio, & in
 illius solatium illustranda sunt illa
 scripturæ loca, quibus Deus pecca-
 toribus pœnitentiâ agentibus veni-
 am pollicetur; Salvatoris merita il-
 li in mentem revocanda, spem in
 illis ponere, & pacato esse animo
 moneri possit & debet. Atque sa-
 cræ scripturæ loca quæ his usibus
 congruè applicari possint, in libellis,
 in calce hujus tractatus nominandis
 collecta habeantur.

26. Si parens fuerit qui visitatur, *26 Reg.*
 movendus erit ad benedicendum & *Parentes mo-*
 pie consulendum liberis, præsertim *vendi ad pie*
consulendum li-
beris.

si morti vicinus videatur, consilia enim quæ parens moriturus dederit, liberorum animis penitiùs inhærebunt, & apud illos plus valebunt quàm quæ sanus instituerit.

27 Reg.
*Ad quid servi
movendi.*

27. Si servus visitetur, urgeatur detegere, si quæ noverit adversus heri ~~herede~~ bonum, consilia suis inita conservis.

28 Reg.
Pauperi subveniendum.

28. Si pauper fuerit, ægrotus, & necessariis indiguerit, pastoris erit prout poterit subvenire, pecuniamq; illi aut suam largiri, aut si illud per inopiam non liceat, à ditioribus impetrare.

29 Reg.
*Ægrotus ad
condendum tes-
tamentum mo-
vendus & qua-
re.*

29. Ægrotum, ubi opus fuerit, ad res suas mundanas disponendas hortetur, tum ne incompositæ animi illius distrahant, & a rebus magis momentosis avocent, tum ne si iis nondum compositis fato concesserit, molestiæ inde & lites superstitibus oriantur. Eum etiam si divitiis affluat, argumentis a sententiâ die ultimo præferendâ petitis, ad charitatis opera stimulari conveniat.

30. Hi hortatus non uno tempore urgendi sunt, tum quia ægrotum hoc tædium pareret; tum quia convenit ut pastor novi aliquid proferat, quoties laborantem inviserit, ne eandem semper cantilenam videatur canere, & insecitiæ ab auscultantibus accusetur, quasi sermonem variare præ ignorantia nescierit.

30 Reg.
Præcedentes
hortatus non uno
tempore ur-
gendi & quare.

31. Pastor peractis precibus, & facto hortandi fine, ægrotum de statu corporis blande interroget, & de remediis quibus usus fuerit, amicè alloquatur, & si medicinæ fuerit peritus, (nisi adsit medicus) suum etiam adhibeat consilium, hæc enim methodo se reddet gratiorem.

31 Reg.
Post preces &
hortatus blandè
& amicè allo-
quatur pastor,

32. Discessurus tandem pastor, ægrotum hortabitur ad meditandum privatim de iis quæ ab ipso audièrit, & ad sequendum monita movebit, salutem illi precabitur, & rogabit Deum, ut illius gratiæ auxiliis, possit, velitq; ægrotus, se suis circumstantiis convenienter gerere.

32 Reg.
Quæ dicere oportet
Discessurus,

*Regula ad tertiam Classem
spectantes.*

*I Reg.
Roget pastor as-
sistentiam eo-
rum qui ægroti
assident.*

*Quo modo illos
alloquatur,*

I. Convenit non raro ut pastor Evangelicus, in promovendâ visitati æternâ salute, assidentium utatur operâ; plurimum enim apud ægrotum poterit, si illos ad sibi seriò assistendum adduxerit, qui illi, sanguine aut amicitia junguntur, eis itaq; ad se clanculum vocatis in hunc modum loquatur; Bene est & laudo quod amico huic vestro laboranti curam impendatis, addatis, obsecro, corporis curæ, atq; animæ curam, ea enim est pars longè præstantior, & majorem meretur curam; in hoc ideo potissimum incumbatis, ut ea demum sit sana, verum vestrum amorem, hoc pacto, optimè, & illi, procul omni dubio utilissimè exprimatis, caveatis itaq; imprimis ne mens ejus a seriis avocetur, aut futilibus

tilibus colloquiis, aut incompofitis
 vifitantium moribus, foveatis quan-
 tum in vobis fuerit, pios quos in ejus
 animo excitavi cogitatus, legatis ubi
 fuerit opportunum, clarâ & diftinc-
 tâ voce, hunc, vel illum vitiorum
 catalogum, iftisq; vitiis inter legen-
 dum diutiffimè immoremur, in quæ
 amicum aut naturâ, aut pravâ con-
 fuetudine proniorem noviftis, legatis
 etiam aliis vicibus Pfalmos pœni-
 tentiales, illasq; sacræ fcripturæ pa-
 ginas, quas illi nunc temporis præ
 aliis profuturas putetis, legatis iti-
 dem fuis vicibus, hanc, vel illam,
 hujus vel illius libri portiuncu-
 lam, hæc enim ut vos faciatis, efle
 illi expediens judico; Amicum vef-
 trum frequenter invifam, at cum
 illi continuò adftare non potero,
 veftrum erit quæ dixi officiis, meam
 fupplere vicem: Hujusmodi officia
 ab aliis ipfi expectabitis, fi quando
 (quod longe abfit) gravi aliquo cor-
 repton morbo, de vitâ periclitemini:
 Quæ vobis ipsis ab aliis fieri velitis,
 ea aliis facere nunquam gravemini.

2. Moneantur

2 Reg.
Moneat eos de
compescendo
luctu.

2. Moneantur etiam ubi opus fuerit, qui ægroto assident de compescendo luctu, doceanturque dolorem vanum esse, & rationi rectæ ideo adversari, quod nihil boni promoveat, fore etiam impium, & Deo displiciturum, si nimium illi indulgeatur, utur enim veniam a Deo assequatur, cum invitis obrepit; soveri tamen nequit, quin summa Dei auctoritas impugnetur, ideoque moneantur ut sedulo in hoc conatus dirigant, ut ad divinam voluntatem, in omnibus voluntates conforment suas.

3 Reg.
In ægroti mortem si propinqua videatur assidentes, præparet & quomodo,

3. In mortem etiam periculose ægrotantis, ulterius præparentur, & in hunc finem dicatur, ut fluxa sit & incerta, quam hic agimus vitam, ut iniquum sit eos recusare sortem, quæ omnibus ferenda est, & mortem aut averfari suam, aut aliorum multum dolere, cum omnes hæc lege in hunc mundum introivimus, ut inde ad Dei jussu exeamus, quod si quid illi, quem nunc inutiliter plorant, humanitus acciderit, eum cito
secuturi

secuturi sint omnes, & in æternum
 unà mansuri, nisi ob diversos mores,
 diversis fuerint consignandi locis, di- *Deceat quinq;*
 catur deniq; amorem erga vitâ func- *de amorem erga*
 tos rectiùs multo, & utiliùs expri- *mortuos expri-*
 mi, fideli eorum executione, quæ *mant-*
 moribundi in mandatis dederint, &
 debitâ supersticum curâ quàm vanis
 lachrimis, & inutili luctu: Et si hu-
 jusmodi dictis non possit parochus
 adeo multùm proficere, ut dolorem
 aut eliminent, aut multùm minuant,
 qui ægroto assident; moneat tamen
 illos, ut saltem celent dolorem quo- *Moneat ut dolo-*
 ties in ægrotantis conspectum fuerit *rem celent æ-*
 illis veniendum, ne intempestivo *grotum;*
 luctu, turbent illius animum, & ad
 justam animæ curam eum reddant
 ineptiorem.

4. Eos etiam qui ægroto minis- *4 Reg.*
 trarint, stricte interroget, de æ- *Quæ poterit de*
 rate, vitæ conditione, literaturâ, *agroso ex assi-*
 moribus, aliisq; sibi minùs notis æ- *dentibus ediscat*
 groti circumstantiis, pastor enim quo
 hæc accuratius prænoverit, eo po-
 terit faciliùs cum proximè accesserit,
 quæ loqui deceat dignoscere, quoad
 ista

ista præmonitus, & debitè informatus, missis generalioribus, & parùm profuturis locutionibus, sermonem suum ad ægroti statum, nullo ferè negotio, accomodare poterit.

5 Reg.
De quibus monendus sit medicus.

5. Quærat ex medico, qui ægroti curam susceperit, num morti eum putet vicinum, illumq; moneat, si quæ propinquæ mortis symptomata perceperit, ne celet ægrotum aut eos qui illi affederint, ne ægrotus, spe vanâ salutis suæ deceptus, curam animæ necessariam periculose procrastinet, & ne illi ministrantes eis desint officiis, quæ amico in extremis constituto, præstare eos oporteat.

6 Reg.
Quid dicat ægrotantis amicis si is phrenesi teneatur.

6. Si visitatus (quod sæpe evenit) per phrenesin, seu breve aliquod delirium, consilii sit incapax, affidentes admoneat, de iis, quæ illi dici cupierit si quando ad sanio rem mentem redierit, iisq; etiam hoc officii injungat ut eum curent advocari, ubi primum senserint, sana quævis consilia posse aliquid apud ægrotum valere.

7. Si nimia amicorum dilectio obstitit, quo minus pacato animo de morte mox futurâ cogitaverit ægrotus, & ad eam subeundam se a lacris composuerit, moneat pastor illos qui ei necessario ministrant, ne terrenos hosce affectus concitari patiantur, aut non necessario, conjugis, liberorum, aliæve cujusvis personæ plurimum illi dilectæ accessu, aut intempestivâ eorum mentione, illos etiam doceat argumenta, quibus dehortari possint propinques, si ad frequentem moribundi conspectum admitti impotentèr cupierint.

7 Reg.

Moneat eos qui ægro ministrant ut a morituri conspectu eos prohibeant, de vitentq; mentionem eorum quorum conspectum aut mentionem indebitos affectus concitare in ægroto sentiant.

*Regula quarta
classis.*

*Regulæ ad quartam Classsem re-
ducendæ.*

*1 Reg.
Pastor si ægro-
tum quem non
novit inviserit
utatur oratione
præmeditata &
generali.*

1. **V**erbi Dei Minister quo visi-
tandum penitiùs noverit,
eo apriùs alloqui poterit, sacræq;
scripturæ loca commodiùs ei appli-
care: Erit tamen illi nonnunquam
accedendum ad ægrotos sibi minimè
notos, atq; hoc in casu necesse est
ut se in generalibus contineat, & u-
ti possit præmeditatâ aliquâ ora-
tione, quæ cuivis ignoto ex æquo
congruat, cujusmodi est, quam ha-
beat lector inter regulas primæ
classis.

*2 Reg.
De eis speciatim
differat quæ ex
colloquio ex pif-
cetur.*

2. Si quid de pristinis visitati
moribus, ex illius responsis expif-
cari possit parochus, de iis agat spe-
ciatim, laudetq; laude dignos, &
culpandos improbet, & quoad hos
doceat, quàm fuerint culpandi quàm
illi

illi fuerint nocivi, quàm Deo odiosius, dicatq; insuper quibus illi modis præcaveri, & in futuro præveniri poterint.

3. Si quoad pristinos ægroti mores, nihil discat ex illius responsionibus, prudenti Parocho facienda erit conjectura ex illius ætate, & vocatione, & loco in quo sanus dies transegerit, unicuiq; enim ætati, & statui, & regioni, sua sunt vitia, & pastorem hortarer de iis vitiis sigillatim differere in quæ laborantem fuisse proniorem suspicetur.

4. Convenit autem, ut illi, sub finem orationis significet, se illi quæ meminerit peccata nequaquam ex probari, quippe qui ignarus sit, num ea unquam perpetraverit, sed ideo solum eorum apud illum mentionem fecisse, ut eum in recordandis vitiis juvaret, & providentiæ Dei imputandum, si nullius conscius, peccatum aliquod secretum, ei in mentem opportunè revocaverit.

5. Addat etiam Parochus, perparum referre quid homines de eo sentiant, aut.

3 Reg.

Nihil e colloquio discenda facienda est conjectura ex ætate &c.

4 Reg.

Amoveat suspicionem iniquioris sententiæ, dicatque car hæc aut illa memineris peccata.

5. Reg.

Dicat nihil referre quid homines de peccatis sentiant.

sentiant, modo ingenuam Deo peccatorum confessionem faciendo, veramq; de eis pœnitentiam agendo, Deo innocens habeatur.

6 Reg.
*Silentium &
salubre consili-
um spondeat.*

6. Quo visitatus cum eo agat fidentiùs & illi secretiores animi morbos tanquam fideli medico lubentiùs detegat, decebit Parochum pro indubitato dicere, se officio suo teneri tum ad tacendum ea quæ sub sigillo confessionis sibi habuerit concredita, tum ad dandum ei consilium, quàm poterit, saluberrimum, nec referre quidquam, notus sit, an ignotus qui consilium petierit, cùm ab eo petatur, qui, ratione officii, omnibus, nullo habito personarum respectu, consilio suo salutari subvenire debeat.

7 Reg.
*Ægre confiten-
tem ad alium
confessorem mit-
tat.*

7. Si Parocho silentium, & salutare consilium amicè spondenti, secreta sua delicta timidiùs æquo revelarit visitatus, moneatur alium aliquem verbi ministrum advocare, cui ex ipsius sententiâ tutius innitatur; Pastor enim si ad hoc monendo, sibi fidem non conciliarit, amovebit sal-

tem

tem suspensionem, quam aliàs ægrotus possit de eo concipere, nempe, quod curiosè nimis aliena perscrutetur.

8. Quoad reliqua ignotis inter visitandum dicenda, & quoad preces pro eis fundendas, ex tuâ ipsius prudentiâ, & regulis ad secundam classem reductis, discat unusquisq; cui visitandi opus incubuerit.

Regulæ

*Regula ad quintam Classsem per-
tinentes.*

*I Reg.
Qui vifitavit
eos qui animi
anguntur in an-
goris caufas in-
quirat.*

*Si ab aliquâ ce-
rebrî lefione o-
riatur ad medi-
cum mittat.*

I. **E**VENIT nonnunquam, ut pas-
tori Evangelico agendum fit
cum eis qui variis implicantur an-
goribus, & ad talem accersito, labo-
randum est in primis, ut veras an-
goris caufas dignoscat, & in hunc fi-
nem, ægrum urgeat ad particularem
peccatorum, confessionem, alios de
præteritâ illius vitâ interroget, &
ex illi ministrantibus discat, quo ille
modo, quoad mundana sentiat & lo-
quatur : Hinc enim pro certo scire
licebit, num ille animi dolor, cere-
bri morbo, & spirituum ataxiæ, an
vero peccatorum conscientiæ impu-
tari debeat ; si a priori causâ fluxisse
comperiatur, moneat ægrum ad me-
dicorum opem confugere, eorum e-
nim est istiusmodi malis mederi,
spem faciat, ad pristinam animi qui-
etern

eterni brevi redituro, si ad medicorum præscripta seipsum composuerit; doceatq; item sedulo & pro indubio dicat, Deum de illo olim iudicium facturum, non juxta vitiatos ægrotantis conceptus, sed juxta veros, liberosq; rectè adhuc valentis, mores, qui, qualescunq; fuerint, ei nudi sunt & plenè perspecti.

Que dici oporteat in illius solatium.

2. Poterit etiam in præsens, laborantis animi solatium, & in adstantium utilitatem, de infinitâ Dei misericordiâ differere, hujusmodi enim dissertationes, etsi læso cerebro mereri nequeant, affectus tamen lenire & ad breve tempus pacare possint.

*2 Reg.
De Dei misericordiâ differat.*

3. Precum formulis in liturgiâ nostrâ præscriptis, addantur & aliæ, casui huic particulari prudentè adaptatæ, quod enim attinet ad precativum unculam quæ juxta ecclesiæ nostræ præscripta, fundi debet pro iis qui suis animis anguntur, nullum hic habebit locum nec poterit accommodari nisi eis qui acri scelerum sensu puniuntur.

*3 Reg.
Novas preces
addas præscriptis,
quare.*

4 Reg.

*Si dolor ex viti-
orum sensu ori-
atur ad confes-
sionem urgeat
& quare,*

4. Si ille animi cruciatus, de quo agimus, ex male-actæ vitæ consci-
entiâ fluxerit, quærat tum pastor,
quænam sint peccata illa quæ men-
tem torqueant, quam diu enim fue-
rint celata, nulla proderunt reme-
dia, sopiri possint dolores, non posse
autem eos in solidum amoveri, nos
doceat experientia.

5 Reg.

*Magnâ utatur
cautelâ in so-
latii admini-
stratione, quo
casu augendus
sit ægri dolor.*

5. His autem cognitis, magna o-
pus est cautelâ, in solatii admini-
stratione, ei enim qui vitiis se diu
addixerit, aut grave aliquod pecca-
tum prudens sciensq; perpetraverit,
dolorem, pœnæq; metum augeri, fa-
tius est quàm minui, tali proderit
conscientiæ suæ verberibus aliquan-
diu torqueri; pastor itaq; si cum tali
rem habuerit, peccatorum atrocita-
tem exaggeret, tremendas Dei mi-
nas contrâ impios denuntiatas, reci-
tet, pœnasq; illas æternas, quæ in
alterâ vitâ sceleratos manent, prout
poterit, representet; si tamen ali-
qua senserit veræ pœnitentiæ signa,
aut metuerit multum ne æger in
desperationem ineidat, non ante dis-
cedat

*Quando illi spes
origenda sit &
quomodo.*

cedat quàm spem ejus nonnihil erexit, dicendo, misericordiam Dei esse infinitam, & ex scripturis probando, Deum non solum posse sed & velle peccatoribus vel gravissimis ignoscere, modò verè resipuerint, Christum Dei favorem pro talibus meruisse, nec esse nunc quod timeant, qui peccata sua deseruerint, & odio habuerint, quiq; præcepta Dei dilexerint, & juxta ea fideliter ambulârint.

6, Qui multum doluerit, animoq; valdè dejecto fuerit, quòd in leviora quædam delicta ex infirmitate inciderit, est statim erigendus, tali itaq; applicet pastor, promissiones in Christo, nobis gratuitò factas, dicat misericordiam Dei, & Christi merita peccatis vel atrocissimis remittendis sufficere, magisq; multo levibus eis, quæ hominum sanctissimis quandoq; possint obrepere, huic dicat, nosse Deum, quàm sit naturâ suâ infirmus, nec expectare ut eam perfectionem in hâc vitâ attingat, quam in cœlis assequuntur beati, satis esse,

6 Reg.

Pastor statim erigat, eum qui est valde dejectus.

si gravioribus cautè evitatis, levioribus etiam, pro virili, & quantum naturæ suæ imbecillitas patiatur, restiterit peccatis.

7 Reg.
*Quid dicendum
 sit ei qui lugeat
 quod ob peccata
 sua non satis do-
 luerit.*

7. Novi quandam, vitæ inculpa-
 tissimæ, mirè cruciatam quod ob
 peccata non satis doluerit, & tali, si
 fuerit visitanda, dici conveniat, dolo-
 rem, licet laudabilis sit, & ad pœni-
 tentiam soleat conducere, non esse
 tamen ad hoc absolutè necessarium,
 ut quem verè pœniteat, fixum pec-
 cati odium, ad id sufficere, sensiti-
 vum illum dolorem, corporis tempe-
 riem sequi, nec esse in uniuscujusq;
 potestate, levibus delictis rarissimè
 excitari, & si non multùm doluisse,
 inter peccata numerari debeat, dolo-
 rem ob peccata ei neutiquam des-
 esse, cum ob id ipsum vehementer
 doleat.

3 Reg.

8. Angores quibus ægri soleant
 confici, suum ortum frequenter de-
 bent falsis quibusdam de Deo noti-
 onibus, ideoq; pastoris erit, cum æ-
 grum quemvis, angoris levandi cau-
 sâ accesserit, quibus fas fuerit vesti-
 giis

giis indagare, an rectè, an secùs, de Deo ejusq; attributis sentiat, & si ex defectu quovis naturali in intellectu, ex pravâ educatione, aut incautâ librorum erroneis dogmatibus refertorum lectione, in gravem aliquem, & quieti noxium, errorem incidisse deprehenderit, doceat, tum, qualiter debeat sentire, & ad probatos authores, plenius instruendum remittat, dum enim eum retinuerit errorem, inde ortum sui animi angorem haud facilè levarit æger.

Curet pastor ut æger de Deo ejusq; attributis rectè sentiat.

9. Cautè distinguat Parochus, & dijudicet desperationem quæ vere est peccatum, ab eâ spei abjectione quæ miseria rectius dicatur, altera, infinitam Dei misericordiam, intra terminos coarctat, Deumq; quibusdam delictis non posse ignoscere, non minùs impiè, quàm falsò definit, ideoque non mirum est, si eam in extremis soventi, inter ea reputetur peccata, quæ nulli unquam remittentur: Altera autem, cum verâ & ultroneâ agnitione immensitatis Divinæ misericordiæ consistit, neq; autumant,

9 Reg.
Distinguat desperationem quæ peccatum est ab eâ quæ est miseria.

qui eà laborant, non posse, sed nolle Deum gravioribus eorum peccatis veniam indulgere; & cum hoc sibi habeant persuasum, non, quòd Dei misericordiam, quibusvis hominum delictis condonandis insufficientem putârint, sed, quòd crediderint per admissa scelera se reddi illius incapaces, miseranda potius erit quam culpanda eorum sors: Et ut apud eos, qui priori desperatione afficiuntur, illustranda est clementiæ Dei immensitas, ita illis, qui posteriori laborant, exponenda est ea Dei philanthropia, quâ pœnitentiam suadet peccatoribus iisq; salutem sempiternam exoptat; his in memoriam revocet, graves illos piorum lapsus, qui in scripturis memorantur, iisq; dicat parochus, se non dubitare, quin si sedulam pœnitentiæ operam navârint, sint eam posthac assecuturi salutem, quam adeo nunc desperare videntur.

Quoad particulares eos conscientiae casus, qui infirmorum animos turbare soleant, eorum determinatio, pastoris prudentiæ necessariò erit relinquenda;

*Quid in utroq;
casu dicendum
sit.*

linquenda ; cum enim innumeri sint, nemo prudens præsumpserit eos omnes recensere, nedum docere quid quoq; casu dici conveniat : De duobus tamen meritò moneantur Parochi, nempe quòd in dubiis sequi debeant quòd tutius, quòd paucioribus urgeatur incommodis ; & quòd scrupulo accuratè perspecto, probatos libros, aut theologiæ casuisticæ peritos priùs debeant consulere, quam implicatum aliquem conscientiæ nodum resolvere audeant, nec eos pudeat istiusmodi difficultatum solutionem in breve aliquod tempus rejicere, si quis enim in decidendo erraverit, in consulentis noxam suumq; dedecus sua tendet resolutio.

Directio generalis quoad casus varios occurrentes.

Regulæ

Reg. 6. Classis **Regulae ad sextam Classsem reducenda.**

I Reg.

Convalescenti etiam sunt visitandi quid illis dici oporteat,

I. **N**on decet parochum, omnem infirmi curam abjicere, ubi primum cæperit convalescere, sed quo illius animo firmitus infigantur, quæ periculose adhuc laborans inierat vota, boni erit pastoris quoad hæc illius memoriam reficere, seduloq; docere quàm non deceat, & quàm sit plenum periculis, fidem Deo datam violare, & quàm ingratum sit, post tot, tantaque a Deo accepta beneficia, in peccata illi odiosa relabi, dicat hæc occasione, posse deum quandocunq; voluerit mala, amoris longè graviora, inferre ejusq; patientiam, ubi læsa est, in furorem frequentissime converti, adeoq; metuendum esse ne gravis a tergo ultor, in illum acriter animad-

vertat

vertat, si a promissis recedere audeat, & lenitate Dei abutatur.

2. Hortetur itaq; ut votorum memor sit, & de iis quotidie meditetur, ut ea frequenter renovet, atq; Divinam gratiam continuò imploret, quò ea possit congruenter præstare.

2 Reg.

Ad quid hortari eos convenit;

3. Nec ante discedat Parochus, quàm impetrarit veniam, illi hæc vota in memoriam revocandi si quando illum eorum immemorem, in pristina illa peccata, quæ contra statuerat, turpiter relabentem perceperit; obtentâ enim hæc veniâ, poterit, ubi opus fuerit, sine omni offensâ, correptione uti fraternâ, ejusq; tempestivo usu, aberrantem in viam reducere, neque enim validior est, aut gratior admonitio, quàm quæ præviâ prius impetratæ hujus veniæ mentione amicè introducitur.

3 Reg.

Impetret veniam refrigerandi illius memoriam: Et quare;

4. Cohortetur etiam convalescentem, ut sibi certam vivendi methodum præscribat, & suis omnibus officiis stata tempora præfigat, fixorum enim temporum recursus, officiorum suis vicibus recurrentium admonebit

4 Reg.

Ad fixam vivendi methodum hortetur. Et quare;

monebit, eumq; ad illa exequenda non invalidè irritabit : In quovis vitæ instituto, nugari potius puretur, quàm quod suum est prudenter exequi, qui pro dubio ingenii desultorii motu, ad vocationis suæ munera incertò feratur ; & in ea vivendi rectè disciplinâ, de qua nunc agitur, qui ex subitaneo impetu levis, & sibi minimè constantis animi, nunc hoc, nunc illo defungitur officio, incertus quid quoq; tempore agatur, ab instituto suo facilè, & frequentèr desiliet, neq; unquam in pietate insigniter proficiet ; convaliturum itaq; admoneat pastor, ut quod reliquum est vitæ, juxta secuturam methodum, aut aliam aliquam illius similem transigere secum constituat, ita nimirum, ut primo quoq; manè, Deo habeat gratias quod elapsæ noctis pericula evaserit, & ad præsentem diem tutus pervenerit, ut Deum suppliciter roget tutamen ab omnibus, quæ aut animæ aut corpori insidientur malis, ut sanctè & seriò renovet, quæ prius unquam inierat pie vivendi

Ad qualem methodum vertetur.

vivendi vota, ut seriò secum cogitet, quæ eodie, virtutem aut promovere poterint, aut pessundare, uq; eis indulgere statuatur, hæc autem pro virili vitare, ut unoquoq; profesto die vocationis suæ operibus gnaviter incumbat, eaq; sedulus devitet peccata, in quæ aliis ejusdem occupationis impingere sit solitum; ut in oratione sit frequens, & si per negotiorum turbam, solennioribus nequeat vacare, ut saltem ejaculatoriis precibus ferè continuò utatur, ut justitiæ & misericordiæ opera pro facultate suâ exerceat, ut, cum ad mensas laute instructas accedat intra veros temperantiæ cancellos se semper contineat, ut vitiosos omnes cogitatus reprimere laboret; ut suis sensibus cautè invigilet, ne in illicita vagentur, aut prohibitis morosè delectentur; ut diem claudat unamquamq; accuratè recordando quæ bene, aut secus egerit, pro illis gratias referendo, pro his veniam obnixè postulando; & demum divinam protectionem implorando, ad-

E

versus

versus mala, quæ ei noctu imminē-
ant ; ut in quâlibet septimanâ, sta-
tum aliquem diem (si per negotia id
licuerit,) jejunio, orationi, medita-
tionibus piis, vitæq; suæ examini di-
cet & devoveat ; ut eo saltem die,
suæ animæ impendat curam, vitam
que antea actam ad trutinam severè
examinet ; ut graviores lapsus eo-
rumq; occasiones notet, & scriptis
etiam consignet, ne memoriâ illius
excident ; ut quolibet die domini-
co ecclesiam suam parochialem fre-
quentet, & debitâ animi devotione
eis intersit sacris quæ ibidem pera-
gentur ; ut a publico fidelium cœtu
reversus eas devitet animi relaxati-
ones, quæ aut pietati possint officere,
aut aliis sint scandalum daturæ, to-
ro deinceps die, precibus, lectioni
sacræ, piis meditationibus, utilibus
colloquiis, liberorum & famulanti-
um instructioni & id genus officiis
unice vacaturus ; ut in aliis ecclesiæ
festis, se, piis superiorum institutis,
prout poterit, accomodet, & operi-
bus non necessariis in aliud tempus
reje^{ctis}

reſectis Dei laudes, ob beneficia pro eo tempore ſpeciatiſim recolenda, publicè, privatimq; celebret, & eorum virtutes imitetur, in quorum memoriam eccleſia feſtum celebrârit; ut diebus, jejuniis, publicæq; humiliatiſoni dicatis, remittat aliquid de ſolitis animi oblectamentis, ſuam indignitatem agnoſcat, & mala, quæ aut iſti, aut publico, meruerunt peccata, humillimè deprecetur; & demum ut his, aliisq; omnibus ſuæ vitæ diebus, de morte, & iudicio, & cælis, & de inferorum pœnis meditari meminerit.

L >

Regulæ

*Regula ad septimam Classsem re-
ducenda.*

*Visitandi etiam
aliquando qui
ad rationis u-
suum nondum
pervenerunt.*

*Quid Parocho
suscumbat cum
infantes visita-
verit.*

NON infrequentèr accidit, quòd Parochus ad eos accersatur, qui ob annorum quos vixerint paucitatem, nec vitii tuerint, nec consilii capaces: Et licet infructuosus esse videatur, & minimè necessarius, ille omnis labor, quem illis ægrotantibus infumit pastor, accersitum tamen etiam ad illos accedere decebit, ne illius opem petentibus displiceat, suumq; ex socordia officium prætermisisse dicatur. Et quamvis visitanti illum, qui loqui vix dum didicerit, nihil ultra incumbat, quam ut preces in Liturgiâ præscriptas pro eo devotè recitet, aliasq; addat precatiunculas, infantili ægrotantis statui, & illius parentum circumstantiis piè & prudentèr accomodatas: Ac ut
parentes

parentes datâ operâ consoletur, & ad mortem filioli, si obtigerit pacato animo terendam hortetur, dicendo nimirum quòd certi esse possint de sempiternâ iuvis salute, si dum innocens permanierit ex hac vitâ migraverit: Quòd inter summas scelicitates numerari debeat, si quis futuræ beatitudinis capax ceruq; favore Dei sublatus sit ex vitæ hujus ærumnis, periculisq; illis numerosis quæ corpori animaq; molestias afferant, & ruinam minentur: Quòd æquisimum sit, ut quem, mutuo acceperint infantem suo domino repetenti non grava è restituant: Quòd renitendo, præsentem suam miseriam certissimè aucturi sint, & ad graviora mala immittenda, Deum provocaturi; cùm benigni numinis favorem sibi consiliare possint, & veriora bona aut in hoc sæculo, aut in futuro, (tanquam patientiæ præmia) fidenter sperare, si ut in hoc casu decuerit, voluntates suas ad divinam conformarint, & exitum, quem deus malo præsentis dederit, æquanimiter pertulerint:

*Paulo grandiores
alloquatur,*
✱

Quo modo.

pertulerint: Licet, inquam universum
Parochi, dum infantes visitet, officium
in dictis contineatur, hortarer tamen
illum ad alloquia etiam procedere,
quoties pueros paulo grandiores in-
viferit, eos puta, qui orationes ali-
quas recitare edocti sint, & in primis
Religionis Christianæ articulis ali-
quantulum instructi; & si apud ta-
lem, gravi morbo correptum, vultu
prius ad serenitatem composito, in-
quisitionem fecerit aliqualem, in sen-
sum, quem puerulus de futuris habu-
erit, & deinceps dixerit parochus
quæ ipse senserit de immensis sæculi
alterius gaudiis; de securâ illâ ab
omnibus, quæ corporis animæve sa-
luti sunt vere inimica, immunitate
quâ post hanc vitam gaudebit: De
beatificâ Dei visione, & suavissimâ
Angelorum Sanctorumque societate
quibus in cælis in æternum fruetur;
si de his, inquam, & similibus, fusè
& perspicuè disseruerit, circumstan-
tibus poterit prodesse, ipsiq; etiam
ægotanti puero; hâc enim metho-
do (pulsis qui mortem nimium tr-
meri

meri faciunt erroribus, eas puerulo inculcabit veritates, quæ ejus animum ad tempus aliquod demulcebunt, quæ mortis metum imminuent, si aliquod moriendi studium non item accenderint; salutatione itaq; blandè peractâ, talem ita affari poterit.

Nolim mi puerule te mortem metuere neq; enim metuenda est illis, qui ex hâc vitâ innocentes decesserint, est quidem impiis, cruciatuum, qui illos in futuro sæculo expectant, triste horrendumq; præludium, ac intaminatis, viam aperit ad gaudia adeo immensa, ut si verè essent tibi nunc perspecta, & plenè apprehensa, tuam animam e corpore confestim evocarent, tantum abest, ut ferre ea possit quisquam, qui hic agit mortalis; tua anima ubi ex hoc carcere liberata exierit, ad Deum qui creavit illam redibit, ad eum sine morâ revertetur, cui tu charior, quàm es tuis, quos hic habes, parentibus: neq; enim illi capaces sunt amoris, quantum erga innocentes habet cælestis pater;

pater; tunc perpetuâ Dei præsentia, quâ nihil magis beatificum, fruëris, sociosq; habebis, non quales sunt quos hic habuisti collusores, qui nugis, & mendaciis, tibi vitæ rædium minuerunt, & ineptis suis blanditiis risum tibi, aut hilaritatem moverunt; sed Angelos, & Sanctos quorum intensus amor, & charitas diffusissima quorum sublimes, & verissimæ speculationes, quæ tibi semper patebunt, quorum ardentes ad Deum preces, & sincera erga summum suum benefactorem gratitudo, te perpetuis perludent voluptatibus. In instanti tum & sine omni prorsus labore, tu eam assequëris scientiam, quam ut sibi nunc acquirant, multi (sed incassum.) sua corpora vigiliis emacerant, & meditationibus nimium intensis suos animos delassant & enervant, tum mirandam hujus universi fabricam, nulli adhuc mortalium satis intellectam, tu plene perspicias, tum dignosces veras rerum, & eventuum causas, quæ accuratissimas doctorum disquisitiones hætenus su-

gêrunt

gērent, plurimumq; tunc gaudebis;
 te, istis expeditum erroribus, & cir-
 ca Providentiam difficultatibus, quæ
 malè occupatos mortalium animos
 huc usq; tenuerunt implicitos: His
 & ejusmodi gaudiis abunde cumu-
 latus, te senties beatiorem, quàm
 esse tibi hic liceret, quamvis omnia
 tibi ex voto fluerent, quamvis esses
 hominum sapientissimus, quamvis
 summos assequeris honores, sum-
 masq; opes securè possideres, & op-
 tatissimis mundi voluptatibus undi-
 quaq; difflueres, ideoq; tum maxi-
 mas Deo habebis gratias, & amorem
 illi quantum poteris repones, quòd
 tibi dederit brevi & scelici cursu con-
 ficere iter, quod aliis, longum esse
 scies, & permolestum; quòd volup-
 tatum adeo ingentium tam cito te
 fecerit participem, neq; corpus tuum
 diu, in Sepulchro detinebitur ab illis
 quorum capax sit gaudiis, licèt enim
 in terrâ aliquandiu obdormiet, præ-
 stituto tamen a Deo tempore certissi-
 mè resurget, non quale nunc vide-
 mus, victus, & vestitus, somni, &
 M medicinz

medicinæ indigum, multis, ab intra
 morbis, ab extra casibus obnoxium,
 & corruptioni subiectum, sed glorio-
 sum, & ex immenso favore Dei, qui
 illud suo tempore suscitabit, crassio-
 ris (quali nunc constat) materiæ le-
 gibus solutum, omnis indigentiae ex-
 pers, doloris incapax, & ab omni
 interitus periculo liberum, & im-
 mune; tale illud, suæ animæ, tum
 demum in æternum unietur, & in
 gaudium Domini tu totus intrabis
 tunc tui oſculi æterno potentur Die,
 & lucem radiis solaribus clariorem,
 & mortalibus non ferendam, illæsi
 spectabunt, tum oſculis tuis, at mi-
 re perfectis, & vere nobilitatis, stu-
 pendam cæli structuram, & miran-
 da ejus ornamenta contemplaberis,
 gloriola suscitatorum corpora, glori-
 osus ipse & lætabundus aspicies, ip-
 sumque mundi salvatorem, (cujus in-
 cessabili amor, ea omnia debentur
 gaudia) videbis, & vultu, ni fallor,
 multo lætiori, quam quo unquam
 sodalem quemvis dilectissimum as-
 pexisti, videbis item, non iterum a

te separandos, parentes, aliosq; omnes
 quos in terrâ dilexisti, si li verâ in
 Christum fide, & sincerâ pœnitentia
 cœlestium gaudiorum se capaces
 reddiderint, tum tuis auribus avidissimè
 ebibes, cœlestis chori dulcissimos
 sonos, & inerrabilem sacri cœtus
 harmoniam, tu ipse lætissimus adaugebis,
 dum numinis immensam bonitatem,
 infinitam sapientiam, & interminatam
 potentiam, & cœtera ejus attributa cum
 illis una celebrabis, dum Patris, Filii,
 & Spiritus sancti laudes, grato animo,
 & suavi voce, cum illis simul resonabis;
 illo fœlici loco exulat, mi puerule, quicquid
 quietem possit turbare, aut tuis auribus
 molestias afferre: non illic audies, confusos
 turbarum strepitus, non, inaniænos militum
 clamores, non, tristes cladum nuntios, non,
 indecora litigantium jurgia, non, profanas
 blasphemorum voces, non, mendacia invidorum
 dicteria, non, molestas garrulorum ineptias:
 quicquid illic audietur, amorem sapiet, &
 gratitudinem, tuamq; beatitudinem

magnopere promovebit, ut paucis dicam, ubi beatam illam regionem incolueris, omnes animæ corporisq; facultates supra optatum perficientur, & objectis, quæ eis fuerint gratissima, sine omni tædio, in æternum satiabuntur. Et nunc velim, mi puerule, ut dicas, an non præsentem hanc vitam futurâ illâ libenter commutares, an non mallets, si tibi optio nunc daretur, statim ad Deum propere, quàm vitam ulterius protrahendo, te ista gaudia amittendi periculo exponere.

Hortari etiam possit Parochus huiusmodi puerulum, ut indefinenter recitet, quas sua memoriâ retinuerit precatiunculas, & præsertim orationem dominicam, quæ tanquam in brevi tabulâ eas omnes in se complectitur petitiones, quæ Deo offerri debeant.

*Appendix de variis modis addu-
cendi ægrotos ad agnitionem,
& ubi fuerit necessaria, ad
confessionem peccatorum.*

Licet nullum extet mandatum Dei, quo quis teneatur, sacerdoti cuiquam, ea omnia revelare peccata, quæ in Deum, in proximum, & in semetipsum secretò unquam admiserit, est tamen necessarium, atq; equidem virtute præcepti Divini, ut quisq; suam conscientiam discutiatur, & quò latentia ipsius vitia accuratius dignoscat, ut justo etiam examini subiciatur; & conveniat etiam non raro & cujuslibet ægroti magnopere intersit, ut secretiores sui animi morbos fideli Parocho, tanquam spiritali medico detegat & expendendos denudet, casus enim quam plurimi occurrunt, in quibus, qui

*Privata ex-
aminationis consci-
entie necessitas
& confessionis
utilitas.*

*Pleriq; ab utrâ-
que abhorrent.*

*Pastori admi-
nentiam ut ægro-
to ad utramque
adducat.*

*Difficili
quâ ad methodo
fiat.*

qui eos cautè dissimulaverit, consi-
lium sibi salutare a nullo jure expec-
taverit : At homines pleriq; ad ius-
tam hanc & necessariam suæ salutis
curam, ita animati sunt, ut rarus oc-
currat, qui lubenti animo, aut sube-
at onus se rite discutiendi, aut posi-
to pudore malo, pastori ea detegat
conscientiæ vulnera, quæ ut sanen-
tur, denudari oporteat ; atq; ideo
unicuiq; qui curam habet animarum
magna opus est prudentiâ, ut istius-
modi homines ad ingrata hæc offi-
cia, vel invitos possit pertrahere, ut
velint illi nolintve, adducat tamen
illos ad agnitionem peccatorum, &
ut ipse, utcunq; illos celaverint æ-
groti, de pristinis tamen eorum mo-
ribus assequatur notitiam, quæ ad
hoc fuerit necessaria, ut consilio suo
prodesse illis poterit, at quâ demum
methodo procedendum sit pastori, ut
ægrotum quemvis per se plus satis a-
versum, ad justum suorum delicto-
rum sensum adducat, & ut ipse calli-
dè expiscetur, quæ cum scire conve-
niat, haud facile definierim ; quum
enim

enim, qui respuant multum, & aver-
sentur debitum conscientiae examen,
& datâ opera celent, quæ detegere
debeant peccata, variis agantur mo-
tivis, vix unâ eâdemq; methodo, ad
officia poterint adduci, imò juxta
varia, quæ eorum animos impule- *Variis gradibus*
rint, motiva, variè erunt tractandi, *procedendum est*
atq; his gradibus parochum proce- *pastori.*
dere hortarer. Ut *Quinam sint.*

1. Primum experiatur, quid va- *1. Per exhorta-*
leant generaliores illæ exhortationes, *iones generales*
quibus quemlibet ægotantem ad
accuratum suæ vitæ examen moven-
dum esse admonui.

2. Secundo ut interrogationibus, *2. Per interro-*
quales antea descripsimus, utatur, nisi *gationes.*
eas frustra fore præviderit, & si illa-
rum ope parum apud ægotum pro-
fecerit : Ut.

3. Tertio agat plenius & explica- *3. Per offension-*
tius de absolutâ necessitate illius, *em necessitatis*
quod suaserit scrutinii, deq; illius *& utilitatis ex-*
utilitate, atq; etiam de commodis, *aminis & con-*
quæ ex liberâ & apertâ admissorum *fessionis.*
confessione, non immeritò sperare
poterit, differatq; etiam de impru-
dentiâ

dentiâ, seu potius dementiâ eorum, qui socordiâ, metu, pudore, aut aliâ quâvis causâ impediti, officiis tam necessariis, tam utilibus defuerint.

4. Per inquisitionem in impedimenta & eorum amotionem.

4. Quarto ut quærat quâ poterit diligentia quid maximè obstat, quominus, velit ægrotus, aut antea- tam vitam secum in animo recolere, aut detectos illius errores pastori, certissimè tacituro, & optimum illi consilium daturò revelare, eiq; impedimento, quodcunq; fuerit, amovendo, operam infumat : e: g: si ægrotus vitæ suæ examinationem ideo distulerit, quod ignavus sit, & omnem prorsus laborem refugiat, tum pastori omni operâ adnitendum, ut eum e veterno excitet, & ad laborem stimulet torpentem ; & in hunc finem ita illum affari poterit.

Quid dicendum ubi impedit ignavia.

Scias mi Frater, non posse intrare cœlos, qui non verè resipuerit, & pro certo habeas, non posse eum, veram agere pœnitentiam, qui suam conscientiam accuratè non discusserit, qui enim est verè pœnitens luger admissa scelera, ea odio prosequitur

quitur, contra ea statuit, eorum veniam Deum rogat suppliciter, & prout potuerit, satisfacit omnibus, quibus unquam intulerit injurias, quæ tamen præstare nequit, qui tantum adest, ut peccatorum suorum malitiam, atrocitatem, & pœnas expendat, ut conscientia nondum discussa, ne noverit quidem quæ illa fuerint; Age igitur, nocivam pone inertiam, & jam tandem strenuè adnitaris, cum metu & tremore salutem tuam operari, in memoriam quantum queas, revoces, quæ unquam deliqueris, nec te tædeat laboris, erit enim levior, quàm fore cum suspicaris, & si gravior fuerit, eum tamen tolerare debes, & invicto animo perferre poteris, si hinc rite æstimes, ingens illud præmium, quo post hanc vitam in æternum compensabitur, atq; inde serio perpendas, infinitas illas inferorum pœnas, quibus in omne ævum cruciaberis, si laborem illum ex sordidia jam detrectaveris; Quid obsecro, mi Frater, sentires ipse de eo, qui de omni alia se locupletandi occa-

sione incertus, oblatam ideo dimiserit, quod omnem aversetur laborem? nonne ignavum diceres? & culpandum potius quam miserandum putares, si gravi eum inopiâ consilientem videris? & ni fueris iniquus rerum æstimator, sententiam in temetipsum feres nihilo mitiorem, imo multo severiorem, si indormieris tempori, quo debeas, & possis, salutem tuam sempiternam operari, si præfenti tempore, ad cogitatus vanos, otiosa verba, aut illicitas actiones abutens, segnis fueris ad ea, a quibus tua æterna felicitas necessario dependeat, quæ ejusmodi sunt, ut si præstiteris, de salute obtinendâ securus esse poteris, sin omissa fuerint illius certissime futurus sis incapax; te igitur jam demum excites, & hoc quicquid est operis jam fortiter agrediaris; ne metuas onus, ab eo enim te ex parte levabo, nam paratus sum, si ita cupias, vel recitare tibi, accuratum aliquem vitiorum catalogum, vel percurrere præcepta Dei, & recensere vitiaguarum in eorum quolibet prohibeantur,

Pastor auxilium suum pollicetur quo operis laborem ægroto minuat.

prohibeantur, atq; hoc lubenti animo facturum sum, non ut tibi astu extorqueam, quæ celari cupias secreta; sed ut te in recordandis vitiis amicè adjuvem, ut tu facilius devenire possis in cognitionem peccatorum, quæ Deo confiteri debeas: Pergat deinde parochus, quâ velle methodo, memorare ea omnia delicta, quibus, in utramq; decalogi tabulam peccari possit, & præsertim ea, in quæ, aut vitæ institutum, aut prædominans corporis temperies, ægrum procliviorē reddiderit.

Si Ægrotus, a debito flux vitæ examine, suo animo ideo abhorruerit, quod vereatur, ne monstrosus deformitatum aspectus, terrores illi incutiat, dicat tum parochus, ea animi tericulamenta, quæ ingratam delictorum recordationem consecutura credat, facilius longe tolerari, quàm quæ aliàs eum in æternum inquietabunt, neq; esse viri prudentis, ut devitet illa, se his exponere; atq; eum ita ulterius alloquatur, Si quis medicinæ peritus, tibi gravi morbo

*quid dicendum
ubi impedit am-
goris matur,*

laboranti, ingratum aliquod pharmacum propinaret, haurires avidè, nec respueres, propter saporem minus gratum quem necessario habeat, ut tibi fiat salutiferum ; Si quod grave vulnus acceperis, refricari illud, & ad vivum refecari lubenter patereris, nec medicas abhoreres manus, quas faucio corpori firmitatem allaturas credideris, quod acerbum aliquem dolorem afferant ; quorsum itaq; remedia, quibus morbosus animus in integrum restitui, & faucia conscientia sanari possit, propter eorum acerbicatem negligis, & averfaris ? an minoris æstimas animæ quam corporis sanitatem ? an posse sine hâc curâ convalescere existimas ? hinc certè atq; inde periculose erratur, anima enim est corpore multo præstantior, ejusq; salus hujus sanitati est longe præferenda, nec merito sperari poterit, nisi dictâ methodo ad eam contendatur ; age igitur, & anteaactam vitam diligentius subijce scrutinio, molestiæ, quas adeo nunc exhorrescis, ut necessario fuerint

suerint subeundæ, ita erunt salutares, & tandem, convalescente animo, in quietem, non aliter obtinendam definient, & cum hanc fueris consecutus, te istas meminisse haud parum juvabit.

Quinto ut aliquem peccatorum ^{3. Gradus per litaniam.} sensum ægroto imprimat, usu litanix, in hunc finem ita componendæ, ut in eâ usitatoria hominum delicta expressè nominentur, dum pro iis venia rogetur, aut adversus illa, Dei gratia imploretur, & possit parochus hujusmodi litanix, pro re natâ, inferere petitiones de vitiis minus usitatis, si ægroto expedire senserit.

Quivis fere ægrotus, possit his artibus adduci ad aliquam conscientix suæ discussionem, nec fieri potest, quin his modis tractatus, suum sentiat reatum, & saltem apud se agnoscat, si quando admiserit, quæ omnes inter peccata numerant, quæq; nemo unquam sine aliquâ animi reluctantiâ perpetraverit, cujusmodi sunt, perjurium, homicidium, adulterium, latrocinium,

latrocinum, & id genus graviora scelera : Et quoad illa delicta in quæ homines soleant quotidie, & sine scrupulo irruere, quæq; vulgo pro nullis, aut levibus tantum peccatis habeantur, quod genus sunt, quæ in animo compleri possint, ut ira, superbia, invidia, & omnes iniqui cogitatus; ut etiam læsio proximi, quoad famam, per eloquia illa vera, quæ nec vendicet justitia, nec postulet charitas; fraudes illæ minores quæ in emptione & venditione mercium, ubiq; possint observari, aliorum ad ebrietatem, aut aliud quodvis vitium provocatio, frequens precum publicarum, & Eucharistiæ neglectus, operum charitatis ommissio, debitæ restitutionis dilatio, &, ut verbo dicam, pleraq; omissionis peccata; & quoad hæc, inquam, sentiet necessariò, qui dictis tractetur modis si quando ea admiserit, at forte tamen, non ideo se reum agnoscer, cum enim ea semper pro licitis habuerit, non facile induei poterit, ut peccata esse fateatur, atq; ideo si quæ
pastori

pastori sit suspicio, ægrotum quem inviserit, eorum aliquod tanquam innocuum admisisse, decebit eum de illo speciatim tractare, & malitiam ejus ostendere, & in hunc finem ea indicet scripturæ loca, quibus id expressè, aut implicite prohibeatur; doceat illud, omnium theologorum calculis, tanquam morte æternâ dignum damnari, & vitiosis imputandum affectibus, si ipse aliter sentiat, dicat, non profuturum illi ad tribunal Dei coacto, dicere, quod licitum putarit, quod pleriq; id sine scrupulo patrârint, aut quod nullâ fuerit humanâ lege prohibitum; dicet enim tremendus judex, & sua ipsius attestabitur conscientia, Deum illi legem fixisse, moresq; ejus ad eam fuisse componendos, non ad hominum exempla, aut humanas leges. Ei vitio vertendum, quod legem nescierit, nec excusare affectatam illius ignorantiam, si imprudens contra deliquerit.

Quo modo tractandi qui scelera admisserunt quæ tamen peccata esse non agnoscunt.

Si ægroto defuerit voluntas confitendi peccata, quæ, ut recte ei consulatur, *De eis qui confiteri nolunt peccata quæ velari oporteat,*

consulatur, revelari oporteat; inquirendum est parochō, quam ille ob causam ea nolit detegere, an, quod puduerit dicere, quæ patrare non erubuit, an quod vereatur, ne confesarius ex malitiâ, aut culpandâ levitate, ea aliis quandoq; revelet, an demum, quod metuat ne pastor, si secretiorum criminum factus sit conficius, de eo malam opinionem concipiat; si malus pudor a dicendo reprimat, quem bonus a patrando non repressit, tum pastor ita eum affetur. Fideli medico morbos maxime erubescendos, non ægrè detegeres, si de corporis salute tu eum consuleres, Si te quispiam in jus traheret, aut tu alium in jus provocares, jurisperitum, cujus consilio inniti velis, minime celares quæ in te faciant, imo, nisi esses imprudens, omnes quos in causâ tuâ tuipse senseris defectus, ei ultro indicares, quidni & latentia animi vitia ei manifestes, quem de salute animæ tuæ consultum cupias: is certe casum tuum miserabitur, non ridebit, docebit,

*Quid dicendum
ei qui a confessione
per pudorem
impeditur.*

cebit, ut peccata eluere, & a derisorum notitiâ celare possis, non ruborem tibi inducet, propalando aliis quæ absurdè aut ridiculè secisti.

Si ægrotus metuat, ne confessor *Quid illis sit*
credita illi secreta detegat, & ideo *dicendum quod*
confitentis munus obire noluerit, in *impediuntur*
isto casu ita eum alloquatur Parochus. *metu ne secreta*
Non est mi Frater, quod metuas me *sua a pastore*
aliis, ea dicturum, quæ ex te in confessione audierim, nullâ enim prece, nullo precio induci potero, ut istud faciam, dignus sane essem qui morte vel ignominiosissimâ mulctarer, si prodidero quæ mihi commiseris secreta; si modo istiusmodi fuerint, ut sine peccato ea celare poterò; atqui hoc dico, non ut secretum aliquod tibi extorqueam, neque enim cupio ut mihi dicas quod ipse velis celari, sed ut cuivis alteri cui tu securius confidas, ea detegas, quæ ut daturò tibi consilium nota sint, ere tuâ manifestò fuerit, eligas quem velis confessorium, at ex amore moneo ne eum celes, quæ nisi noverit;

consilio suo tibi parum proderit; frustra enim a medico, qui morbum quo laboras nesciat, salutaria speres remedia, nec meritò a pastore tuo profuturum expectes consilium, nisi verum tui animi statum penitiùs noverit.

Quid eis sit dicendum qui impediuntur metu ne famam apud pastorem perdant.

Si ægrotus, a debitâ peccatorum revelatione abhorreat, quod vereatur, ne eis ex ultroneâ suâ confessio-
ne notis, malâ apud pastorem laboraret famâ, tum illi dicat pastor, non esse quod id metuat, imo, quod certus esse possit, illum, omnesq; alios melius ideo de illo sensuros; quo accuratiùs enim, & lubentiùs sua peccata fuerit confessus, eo certius pœnitentiæ suæ indicium præbuerit, & apud omnes pro innocente habetur, quem peccasse vere pœniteat: Dicat autem Parochus, se non monere, ut sibi, aut alii cuivis sua omnia delicta confiteatur, sed solum ut alicui, cui velit, sacerdoti ea fateatur, quæ sciri convenit, ut consultus recte ei possit consulere, quoad cætera satis
esse

esse, si Deo illa privatim fateatur, & in futuro cautè evitarit, & sicut privatâ hâc quæ Deo facta sit confessione, & cuiâ prius admissorum evitatione, possit quivis peccator Deo in gratiam redire, ita sibi confessoris amorem & bonam ut ita loquar opinionem, certissimè conciliaturum, qui privatiores sua peccata ei lubens confiteretur, & emendationem serio pollicetur, imò si promissis steterit, & vitam verè emendaverit, quod de eo gaudebit magis, & meliùs sentiet confessarius, quàm si nunquam peccasset; ut enim gaudium erit in cœlis super uno peccatore pœnitente, magis quàm super nonaginta & novem iustis, qui non indigent pœnitentiâ, ita & in terris, saltem apud cordatos homines, piosq; animarum curatores, major erit lætitia super uno peccatore, sua delicta humiliter confitente, quàm super ingenti numero iustorum, quibus nulla incumbat necessitas peccata sua secretiora detegendi.

Si ægrotus immotus perſtet, neq; dictis argumentis ſelectatur quidquam ad detegendum, quæ, ut recte ei conſulatur, confiteri debuerit peccata, tum ita eum alloquatur Parochus.

Sunt quædam, mi Frater, crimina, quæ nulli poſſunt ſine periculo aperiri, quoniam nulli licitum ſit reticere ea, ſi in illorum cognitionem quocunq; modo devenerit, cujuſmodi ſunt, homicidium, læſæ majeſtatis crimina, & quæcunq; alia, quæ ut propaleantur, plurimum reipublicæ interſit, neq; te hortor (ſeipſum enim prode nemo tenetur) ut ejuſmodi delicta, ſi quando admiferis, aut mihi aut alii cuivis conſitendo, te temere in periculum conjicias: moneo tamen quoad hæc, & quoad alia quævis delicta, a quorum juſtâ & debitâ detectione aut pudore pravo, aut iniquo metu impediariſ, ut prudenti alicui animarum curatori, ea ſub tertiâ aliquâ & indefinitâ perſonâ ſignifices: Et ex eo quæras diligenter, quid homini iſtorum reo faciendum ſit, ut ſalutem aſſequatur, poſſis

possis per literas, celato tui nomine, adeoq; absq; omni infamiae metu, aut suplicii periculo, tuæ animæ statum cuivis expendendum proponere, & sanum quod is dederit consilium reposcere; aut si verbis ore prolatis agendum sit, quod per corporis tui debilitatem, aut per tuam in scribendo imperitiam, literis consignare nequeas quæ velis innotescere; possis tum, tam rectè loqui, ut nequeat pastor ex tuis dictis pro certo statuere, te unquam ista perpetrassè crimina, dicendo nimirum, te intimè novissè hominem, quem hoc, vel illud admisissè scis, aut suspicaris, & cum omnia illi foeliciter optaris, te, dum vixeris, pro virili curaturum, ut exequatur quicquid illum decuerit, & in hunc finem te velle ex eo scire, quid cuiquam, qui talia admiserit daturus sit consilium: Aliquam forte de te suspicionem in consulti animo, hoc pacto excitabis, at non poterit, licet impiè voluerit, aut dicta tibi crimina exprobrari, cum eorum non sit

fit conscius, aut ea ad tui dedecus
 & notabilem noxam aliis patefacere;
 omnibus enim se meritò ridendum
 præberet, & justam tam impruden-
 tiæ, quàm infidelitatis notam sibi
 certo inureret, si consulentis dic-
 ta in sequiorem partem interpreta-
 tus, ex levi suâ suspitione, ei, datâ
 operâ, in re quâvis nocere laborârît.

Duc

*Duae generales formulæ alloquendi
 ægrotos a Reverendo viro Be-
 nedicto Scroggs S. T. D.
 conscriptæ & inter ejus scrip-
 ta post immaturum illius obi-
 tum repertæ.*

NOsti mi Frater, quam sit neces-
 sarium pœnitentibus, omni
 tempore, & præsertim in extremo
 mortis articulo, peccata quæcunq;
 fas est, singula in mentem revocare,
 & coram Deo confiteri : Nam, ut in
 genere nemo peccat, sic de peccatis
 in genere nemo verè pœnitentiam
 agit, & frustra totam peccatorum
 molem, uno impetu doloris, evertere
 aut eradicare speres ; præterea, qui-
 cunq; in judicio sistitur reus, de fac-
 tis particularibus accusatur, nec ulla
 sine certo crimine potest actio inten-
 di;

di; statuas ergo, tibi ipsi, in conscientia tua tribunal, & quantum potes, contra teipsum, strenuè, & severè accusationem tuam urgeas; nocet enim in hac re, & crudelis est misericordia; & hoc modo si teipsum judices, a Deo, ut aiunt scripturæ, posthac non judicaberis. Sed ut rem tanti momenti melius perficias, necesse est aliquâ methodo utaris, quâ memoriam ita reficias, ut nulla te crimina, saltem graviora nulla te lateant, facile est tibi, quamvis ægrotanti, decem mandata generalia in mentem revocare, & quæ sub illis directe continentur, & quæ ad illa reduci solent, animo singula percurrere; ex: gr: (hic vel instantiam in aliquo mandato minister ostendar, vel si potest & convenire judicet, mandata omnia breviter recenscat & quæ sub illis officia continentur, & deinde ita procedat) Tu vero mi Frater, quoties te peccati alienius reum inveneris, quod sæpè, ni fallor, eveniet, illud omni-
bus

bus circumstantiis, quæ crimina aggravare solent, deformatum, animo perpendas ; te nempe reclamante conscientia, te gratia divinâ armatum, te crimen hoc, divinæ erga te clementiæ immemorem, & ingratum perpetrasse, & postquam hæc omnia perfeceris, ne tamen adhuc aliqua te delicta lateant, utinam hæc tria peccatorum genera peculiari scrutinio subjiceres.

Primo vitia illa, quæ vitæ tuæ instituto propria sunt, in quibus verisimile est te sæpius quam in aliis peccasse ; atq; idem ego ipse facerem si Deo volente de vitâ periclitarer, de hac re imprimis sollicitus, quid unquam sive negligentia, sive malâ fraude, circa ministri officium deliquerim.

Secundo in illis etiam examinandis particularem adhibeas curam quæ ab ipsa corporis tui temperie, possint originem ducere ; quando enim ipsa nos irritat natura, non mirum est si sæpè & avidè peccemus.

Tertio deniq; illa præfertim vitia
neceſſe eſt examinationi ſubjicere,
ſi quæ malorum hominum conſortio,
& mundi infectione contraxiſti, hæc
enim ferè omnium malorum & mi-
ſeriarum origo eſt.

Hæc ſunt, mi Frater, in quibus te
præmonere neceſſarium duxi, ut poſt-
hac cum proximè advenero, abſolu-
tionem eccleſiæ (& Euchariftiam)
non indignè recipias, interim ſi quæ
difficultas tibi nunc occurrat, quæ
in animo tuo ſcrupulum, aut graves
cruciatus pariat, aut ſi in aliâ quali-
cunq; re conſilio meo indigeas, præ-
paratus ſum officium tibi meum præ-
ſtare, & animæ tuæ quantum pote-
ro prodeſſe.

2. Form:

Dabis mihi veniam Amice, atq;
id paſtoralis officii genio aſcribes, ſi
ego paulo inſolentius & ſeverius, te-
cum agere videar, quam vel mores
hodierni admittunt, vel tu fortasſè a
me expectas. Eſt illa generi huma-
no pene inſita inſolentia, ſibi ſem-
per factiſq; ſuis, ſeu bene, ſeu ſecus a-
gant, favere & blandiri; Multi ſunt
aliorum

aliorum parasiti, Omnes vero sui. At-
 qui hoc infortunium, in medio vitæ
 cursu, inter epulas & risum tolera-
 bilius foret ; verum proh dolor !
 cum morituro supremus ducitur ha-
 litus, quanto cum animæ periculo
 vel ego tibi vel tu tibi ipsi blandia-
 ris, facile quidem senties, si æter-
 nitatem ab hoc momento pendere,
 & severam, omnium quæ in vitâ fe-
 cisti, rationem te jamjam redditurum
 memineris. Scias igitur coram hor-
 rendo Dei tribunali, non eum divinâ
 sententiâ absolutum iri, qui vitam si-
 ne zelo frigidam, sine sudore negli-
 gentem transigit, nec immensa cœli
 præmia exiguo labore comparanda,
 nec Deo quenquam fruiturum, qui
 similis Deo perfectâ ut ait Christus
 pietate non ornatur. Tu verò, Ami-
 ce, solâ, ni fallor, pœnitentiâ, eâq;
 gravi & severâ, hanc perfectionem
 compararis,

HAbes, benevole lector, quæ mihi in mentem venerunt, dum de curâ infirmis debitâ meditarer, habes, ex Anselmo & Laudo dignissimis Cantuar : Archiepiscopis descriptas formulas interrogationum, quibus, in fidem, & pœnitentiam infirmi utilissime fiat inquisitio, habes etiam duas generales infirmos alloquendi formulas, quas ex amici mei (dum vixit) charissimi *Benedicti Scroggs*, S. T. D. autographo, post immaturum illius obitum exscripsi, & si, quæ leviter in transcurso attingantur, tu fusius explicata volueris, consulas oportet authores infra nominatos; satius enim duxi recensere libros, in quibus ea copiosè & pro dignitate materiæ tractentur, quàm de eis prolixius disserendo, libelli molem & pretium augere.

Et.

Et. De modo adjuvandi infirmos possis nisi fallor, insequentibus libris cum fructu consulere.

Dr. *Comber's* Companion to the Temple, 4th part p. 73. in fol. of Visiting the Sick.

Dr. *Taylor* Bp, of *Down* and *Connor*, his Holy Dying, Cap. 5.

Bp. *Laud's* Summary of Devotions, de Visitatione Infirmorum.

Bp. *Andrew's* Directions for Visiting the sick, at the end of his Devotions.

Bp. of *Sarum's* Pastoral care, p. 194.

Dr. *Hammond's* Death-bed Repentance, *in fine*.

Bp. of *London's* Episcopalia, Letter 3d. about Visiting the Sick.

Mr. *Kettlewell's* Companion for the Penitent, and for Persons troubled in Mind.

Tractatus Johannis Polanci, qui inscribitur, methodus ad eos adjuvandos qui moriuntur.

Practica visitandi Infirmos, per Jacobum Mancinum cum additionibus Laurentii Cutilli.

Ber-

Bernardinus de officio curati, cum
annotationibus. And: Victorelli in
cap: de Moribundis.

Jo: Gerson Cancellarius olim Pa-
risiensis de arte audiendi confessiones

Methodus Confessionis, per Pe-
trum de Soto.

Directorium breve ad confessorii
& confitentis munus recte obeun-
dum auctore Jo: Polanco.

Reginaldi Praxis fori Pœnitentia-
lis.

Bail de Triplici Examine.

De necessitate Fidei.

Dr. *Hammond's* Practical Cate-
B. 1. S. 3.

—— Of Fundamentals.

Whole Duty of Man:

Homily.

English Expositors on the Creed.

De Articulis fundamentalibus.

Dr. *Hammond* of Fundamentals.
Chillingworth.

Turretini Institut: p. i. l. i.

q. 14.

Bp. *Laud* against *Fisher*.

Bp. *Stillingfleet*'s defence.

Aquinatis secunda secundæ q: 2.
and the Commentators on him

D. *Potter*'s Charity mistaken.

*De natura, necessitate, & efficacia pœ-
nitentiæ consuli possint qui sequuntur
libri.*

Whole Duty of Man.

Dr. *Hammond*'s Pract: Catechism.

Limburgii Theologia Christiana,

l. 5. cap. 14. 15. 16.

Curcellæi Instit. Christianæ Relig-
gionis.

Bp. *Taylor*'s Unum Necessarium.

———— Holy Dying. c. 5. f. 3.

———— Grand Exemplar part 2.

d. 8.

———— Ductor Dubitantium.

Kettlewell's

Ketlewell's measures of Christian Obedience.

All writers on the Lords Supper.
Dr. *Pain* of Repentance.

De sui Examine consulantur.

Bp. *Taylor's* Holy Living, ch. 2.
—— Holy Dying, c. 2. f. 2

All writers concerning the Lords Supper.

Mr. *Bolton*.

Method of Private Devotion.

Quoad vitiorum catalogum consuli possint dum accuratior aliquis edatur.

Brief Heads of Examination at the end of the whole Duty of Man.

Heads of Examination at the end of the Common Prayer the best Companion.

Heads of self Examination at the end of Mr. *Ketlewell's* Exhortation to worthy communicating.

Methodi confessionum prædictæ.

De

*De Interrogationibus infirmo faciendis
consulatur in primis.*

Jo. *Ketlewell's* Companion for the
Penitent before mentioned.

De Confessione Pastori faciendâ.

Bp. *Taylor's* Holy Dying, c. 5. f. 3.

Anonymous Treatise of the Con-
fession of Sin, Lond 1657

Jo: *Forbesii* Instruc. Historico
Theolog. lib 12. c. 5.

Primate *Usher* against *Malone*.

*De Restitutione consulere possis, libros
sequentes.*

Amesius de Casibus Conscientiæ.

Limburg.

Curcellæus.

Ketlewell's Measures of Christian
Obedience.

Whole Duty of Man.

Q

Englist

English Commentators on the
8th Commandment.

Azorius, Filiucius, Navarrus, To-
letus, and other Popish Casuists.

De Offensarum Remissione.

Bp. *Stratford* against Revenge.
Episcopus.

Bp. *Taylor's* Grand Exemplar, part
2. dis. 10.

Dr. *Hammond's* Prac. Catech. B. 2
f. 59.

Amesius de Casibus Conscientiæ.
English Commentators on the
Lords prayer.

All writers on the Sacrament.

De variis animi angoribus.

Dixons Therapeutica Sacra.

Bowles de Pastore Evangelico,
lib. 2. C. 18. 29. 20.

Ketlewell's Companion for Persons
troubled in Mind.

Mr. *Bolton's* Directions for Com-
forting afflicted Consciences.

Nicholai

Nicholai Hemingii tractatus cui titulus, Pastor, five Pastoris optimus vivendi agendiq; modus, Genevæ 1579 pag. 131 & deinceps.

Sacræ Scripturæ textus juxta varias infirmorum necessitates ad varias classes reducuntur & collecti extant in libris qui sequuntur.

Goe in Peace.

Ketlewell's Companion for the Penitent.

Bp. Andrew's directions for the Visiting the Sick.

Precum formulæ variis casibus aptatæ peti possint ex libris sequentibus.

Bp. Patricks Devotions

Ketlewell's Death made Comfortable, or the way to die well.

—— Companion for the Penitent.

De Patientiâ consulantur.

Bp. *Taylor's* Holy Dying Ch. 3 4.
Whole Duty of Man.

Bp. *Patrick's* Hearts ease.
Art of Contentment.

De Morte & ejus Contemptu.

Dr. *Sherlock's* practical discourse
of Death.

Bp. *Taylor's* Holy Dying, cap. 3.
f. 7. 8.

Heinsius de Contemptu Mortis.
Mornæi Christiana ac pia confide-
ratio vitæ mortisq;.

De odio peccatorum & dolore de eis,

Bp. *Taylor's* Unum Necessarium.

De Eucharistiâ

Bp. *Patrick's* Mensa Mystica.

Bp. *Taylor's* Worthy Communicant.

— Grand Exemplar, p. 3. d. 18.

Mr.

Mr. *Ketlewell's* Exhortation to frequent communicating.

Hesketh.

Bp. *Kidder*.

Dr. *Towers*on.

De Peccatis ex infirmitate.

Bp. *Taylor's* Unum Necessarium,
Hoard's Souls Misery.

Dr. *Hammond* of Sins of Weakness and Willfulness.

Ketlewell's Measures of Obedience
lib, 4.

Rectæ de Deo apprehensiones docentur & arguuntur falsæ in lib. Sequen.

Dr. *Scott's* Christian Life p. 2.C.6.
Decay of Piety.

De Presumptione.

Bp. *Saunderson's* Sermon on Ps. 19
V. 13.

Hoard's Souls Misery.

Bp.

Bp. Taylor's Holy Dying, c. 5. f. 5

De absolutione.

Dr. Hammond's Power of the Keys

Bp. Usher against Malone.

Contra immoderatum luctum ob infirmitatem aut mortem amici.

Seneca de Consolatione.

Bp. Patrick's Hearts Ease.

Index

Index eorum quæ in hoc tractatu exhibentur.

Ratio, Scopus, & Distributio Operis, pag. 1 ad pag. 4.

Regulæ de eis quæ Pastor præstare debeat ut possit officia infirmis debita utiliter exequi, p. 4 ad p. 33.

Regulæ de eis quæ erga ipsos ægrotos inter visitandum præstari convenit, p. 33 ad p. 52.

Regulæ de eis quæ Pastor debeat monere illos qui ægrotis assident aut ministrant, p. 52 ad p. 58.

Regulæ pro Visitatione eorum qui Pastori parum noti sunt, p. 58 ad p. 62.

Regulæ pro Visitatione eorum qui suis animis laborant, p. 62 ad p. 70.

Regulæ pro Visitatione eorum qui convalescere inceperint, p. 70 ad p. 76.

Regulæ pro Visitatione eorum qui ad perfectum rationis usum nondum pervenerunt, p. 76 ad p. 85.

Regulæ de modis adducendi infirmos ad iustum suorum delictorum sensum & ubi fuerit necessaria ad eorum confessionem, p. 85 ad p. 103.

Ducæ

*Duæ generales formulæ alloquendi in-
fimos ex Reverendî Viri Benedic-
ti Scroggs S. T. D. autographo post
immaturum illius obitum exscriptæ,
p. 103. ad p. 108.*

*Catalogus Authorum qui fusè differant
de aliquibus quæ in ipso tractatu
obiter solum, & æquo parcius no-
tata sint, p. 109. ad finem.*

Errata sic corrige.

P Ag. 7. l. 33. pro *emitti lege* immitti. pag. 31.
l. 10. faciant *pro* faciunt, & in *marginè* pro
certas *lege* certus. p. 33. in l. penult. dele :
post *cessura* p. 35. l. 13. pro *nam lege* num, p.
49. l. 13. pro *mericordia lege* misericordia, p. 50
l. 8. pro *exi ve lege* herve, p. 59. l. 18. probra-
ri pro probari, p. 82. pro *oculi & oculis lege* ocu-
li & oculis, p. 90. l. 19. pro *futuras lege* futurus, p.
95. l. 20. pro *eum lege* eam, p. 96. l. 22. pro *tuipse*
lege Tuipse, p. 100. l. penult. *genter* pro *gentur*,
p. 101. l. 3. *supplicii* pro *supliciu*.

F I N I S.

no
ic-
st
æ,

nt
tu
10-

31.
pro
le :
i, p.
50
bra-
ocu-
p.
iple
atur,